

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2008

Martina Vitková

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

UPLATNĚNÍ ROVNÉ DANĚ V DAŇOVÉ SOUSTAVĚ ČR
Martina Vitková

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
2008

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomie
Akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martina VITKOVÁ**

Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**

Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**

Název tématu: **Uplatnění rovné daně v daňové soustavě ČR**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Úvod (cíl práce, metody zpracování)

- 1) Daně a jejich role v ekonomice
- 2) Historie daní a daňové reformy
- 3) Daňová soustava ČR
- 4) Rovná daň
- 5) Pozitiva a negativa rovné daně
- 6) Zhodnocení zavedení rovné daně na Slovensku
- 7) Závěr
- 8) Použitá literatura
- 9) Přílohy

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- 1) KUBÁTOVÁ, K. Daňová teorie a politika. 4. aktualiz. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2006. 279 s. ISBN 80-7357-205-2.
- 2) KUBÁTOVÁ, K. Daňová teorie – úvod do problematiky. 1. vyd. Praha: ASPI, 2005. 111 s. ISBN 80-7357-092-0
- 3) KUBÁTOVÁ, K. Daňová teorie a politika. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2003. 263 s. ISBN 80-86395-84-7.
- 4) KUBÁTOVÁ, K., VÍTEK, L. Daňová politika. 1. vyd. Praha: CODEX, 1997. 259 s. ISBN 80-85963-23-X
- 5) MIKLOŠ, I. Rovná daň – daň budoucnosti. In Daňová konkurence. Sborník textů č. 29/ 2004. 1. vyd. Praha: CEP, 2004. Část A Texty ze semináře „Daňová reforma na Slovensku“. s. 11-16.
- 6) ŠIROKÝ, J. Daňová teorie s praktickou aplikací. 1. vyd. C. H. Beck, 2003. 252 s. ISBN 80-7179-413-9

Vedoucí bakalářské práce:

doc. Ing. Jaroslav Pilný, CSc.
Ústav ekonomie

Datum zadání bakalářské práce:

15. října 2007

Termín odevzdání bakalářské práce:

19. května 2008

prof. Ing. Jan Čapek, CSc.

děkan

L.S.

prof. RNDr. Bohuslav Sekerka, CSc.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 12. listopadu 2007

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu práce panu Doc. Ing. Jaroslavu Pilnému, Csc. za vedení mé bakalářské práce.

SOUHRN

Bakalářské práce „Uplatnění rovné daně v daňové soustavě ČR“ je zaměřena na problematiku rovné daně. Nejprve je stručně rozebrán pojem daň obecně, daňové principy a historie daní. Poté je pozornost věnována daňovému systému České republiky se zaměřením na fyzické osoby. Další části se věnují jiným způsobům zdanění příjmů, konkrétně rovné dani. V této souvislosti je bakalářská práce zaměřena na novelu zákona o dani z příjmů platné od 1. 1. 2004 na Slovensku a na daňové změny platné od 1. 1. 2008 v České republice. V závěru jsou uvedeny dodatečné efekty zavedení rovné daně.

KLÍČOVÁ SLOVA

rovná daň, daňová soustava, daňové reformy, daň z příjmů fyzických osob, daň z příjmů právnických osob, daňové principy, daň z přidané hodnoty

TITLE

Using the flat tax in the system of the taxation in the Czech republic

ABSTRACT

The bachelor work “Using the flat tax in the system of the taxation in the Czech republic“ is focused on problems of the flat tax. First part of work presents a brief description of a general concept of the tax, the principles of the taxation and history of the tax. Another part of work brings closer view of a system of the taxation in the Czech republic with a focus on natural persons. The next part concerns with an alternative taxes methods particularly with the flat tax. In this context the work mentions a new law valid in Slovakia since 1. 1. 2004 and introduces the tax changes valid in Czech republic since 1. 1. 2008. In the last part I pursue an impact of the flat tax on the population and on the state budget.

KEYWORDS

the flat tax, the system of the taxation, fiscal reforms, natural person income tax, legal entity income tax, the principles of the taxation, value added tax

Obsah

1	Obecná problematika daní	13
1.1	Funkce daní	13
1.2	Základní pojmy daňové techniky	14
1.2.1	Daňový subjekt	14
1.2.2	Poplatník	14
1.2.3	Plátce.....	14
1.2.4	Předmět daně.....	15
1.2.5	Základ daně.....	15
1.2.6	Zdaňovací období	16
1.2.7	Sazba daně	16
1.3	Třídění daní.....	17
1.3.1	Přímé daně	17
1.3.2	Nepřímé daně.....	18
1.3.3	Třídění daní podle objektu zdanění	19
1.3.4	Třídění podle charakteru veličiny, z níž se daň platí	19
1.3.5	Třídění podle vztahu k platební schopnosti poplatníka	20
1.3.6	Třídění podle vztahu mezi velikostí daně a velikostí daňového základu	20
1.3.7	Třídění podle daňového určení	20
1.3.8	Klasifikace daní OECD	20
2	Historie daní	21
2.1	Současné daňové teorie a daňové principy	23
3	Daňová soustava ČR	25
3.1	Přehled základních daňových změn platných od 1. 1. 2008.....	28
3.1.1	Daň z příjmů fyzických osob	28
3.1.1.1	Roční slevy na dani.....	28
3.1.1.2	Algoritmus stanovení základu daně, superhrubá mzda, daňová povinnost ..	28
3.1.1.3	Zrušení společného zdanění manželů § 13a	29
3.1.1.4	Další změny a ustanovení platná od 1. 1. 2008	29
3.1.2	Daň z příjmů právnických osob	30
3.1.2.1	Dlouhodobý majetek.....	30
3.1.2.2	Finanční leasing	31
3.1.3	Daň z přidané hodnoty	31
3.1.4	Spotřební daně	32
3.1.5	Ekologické daně.....	32
3.1.6	Daň dědická	33
3.1.7	Daň darovací	34
3.1.8	Daň z nemovitostí	34
4	Teorie rovné daně.....	35
4.1	Historie rovné daně.....	35
4.2	Klíčové aspekty rovné daně	36
4.3	Obecně rozšířená tvrzení o rovné dani	37

4.3.1	Rovná daň zavádí stejnou sazbu pro daň z příjmu i pro daň z přidané hodnoty ..37	37
4.3.2	Rovná daň je výhodná pouze pro bohaté a znamená zvýšení daní pro chudé 38	38
4.3.3	Rovná daň je experiment zavedený v zaostalých a rozvojových zemích 38	38
5	Pozitiva a negativa rovné daně	39
5.1	Argumenty příznivců rovné daně.....	39
5.1.1	Zjednodušení daňového přiznání, snížení administrativy.....	39
5.1.2	Jednoduchost.....	40
5.1.3	Spravedlnost.....	41
5.1.4	Odstranění dvojího zdanění	41
5.1.5	Zrušení majetkových daní.....	41
5.1.6	Zvýšení celkových daňových příjmů státu	41
5.1.7	Omezení daňových úniků	41
5.1.8	Přilákání subjektů ke zdanění	42
5.2	Argumenty odpůrců rovné daně	42
5.2.1	Rovná daň nebyla ve vyspělých zemích plošně přijata	42
5.2.2	Znevýhodnění sociálně slabších občanů.....	42
5.2.3	Omezení poskytování darů na charitativní účely.....	42
5.2.4	Složitější daně pro nerezidenty	43
5.2.5	Menší úspory na hypotékách	43
5.2.6	Daňové přiznání pro firmy bude složitější.....	43
6	Dopady zavedení rovné daně na občany	43
6.1	Aktuální situace v ČR.....	43
6.1.1	S novým rokem vše jinak.....	44
6.2	Výpočet daně z příjmů fyzických osob	44
6.2.1	Výpočet čisté mzdy zaměstnance v roce 2007	46
6.2.2	Výpočet čisté mzdy zaměstnance v roce 2008	46
7	Rovná daň na Slovensku a jiných zemích	47
7.1	Rovná daň na Slovensku	48
7.2	Výhody Slovenska	51
7.3	Daň z příjmu fyzických osob.....	51
7.3.1	Výpočet čisté mzdy v roce 2003	51
7.3.2	Výpočet čisté mzdy v roce 2005.....	52
7.4	Daň z příjmů právnických osob	53
7.5	Daň z přidané hodnoty	54
8	Dodatečné efekty zavedení rovné daně	54
9	Závěr.....	56
10	Použitá literatura.....	58

Seznam tabulek

<i>Tabulka 1: Daně přímé a nepřímé</i>	18
<i>Tabulka 2: Příjmy státního rozpočtu z jednotlivých typů daní</i>	27
<i>Tabulka 3: Roční slevy na dani</i>	28
<i>Tabulka 4: Daň z příjmů právnických osob</i>	30
<i>Tabulka 5: Dlouhodobý majetek</i>	30
<i>Tabulka 6: Finanční leasing</i>	31
<i>Tabulka 7: Daň z přidané hodnoty</i>	31
<i>Tabulka 8: Spotřební daně</i>	32
<i>Tabulka 9: Ekologické daně</i>	32
<i>Tabulka 10: Daň dědická</i>	33
<i>Tabulka 11: Osvobození u daně dědické</i>	33
<i>Tabulka 12: Daň darovací</i>	34
<i>Tabulka 13: Daň z nemovitostí</i>	34
<i>Tabulka 14: Podoba daňového přiznání pro rovnou daň</i>	40
<i>Tabulka 15: Sociální pojištění</i>	45
<i>Tabulka 16: Zdravotní a sociální pojištění odvádění zaměstnancem a zaměstnavatelem</i>	46
<i>Tabulka 17: Výpočet čisté mzdy zaměstnance v roce 2007</i>	46
<i>Tabulka 18: Výpočet čisté mzdy zaměstnance v roce 2008</i>	47
<i>Tabulka 19: Vybrané státy se zavedenou rovnou daní</i>	48
<i>Tabulka 20: Výpočet čisté mzdy v roce 2003</i>	51
<i>Tabulka 21: Příklad zdanění příjmů před zavedením rovné daně na Slovensku</i>	52
<i>Tabulka 22: Příklad zdanění příjmů po zavedení rovné daně na Slovensku</i>	53

Seznam grafů

<i>Graf 1: Lafferova křivka</i>	23
<i>Graf 2: Vztah mezi efektivností a rovností</i>	25
<i>Graf 3: Jak v Česku přibývá daňových poradců</i>	39
<i>Graf 4: Růst reálného HDP na Slovensku %</i>	49
<i>Graf 5: Vývoj deficitu státního rozpočtu 2002 až 2010</i>	55

Seznam obrázků

<i>Obrázek 1: Země se zavedenou rovnou daní</i>	48
---	----

Seznam zkratk

ČR – Česká republika

DPFO – daň z příjmů fyzických osob

DPH – daň z přidané hodnoty

DPPO – daň z příjmů právnických osob

FO – fyzická osoba

MF ČR – Ministerstvo financí České republiky

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

PO – právnická osoba

SP – sociální pojištění

ZP – zdravotní pojištění

Úvod

Tématem mé bakalářské práce je uplatnění rovné daně v daňové soustavě České republiky.

Od 1. 1. 2008 se v České republice od základů změnil daňový systém a to zvláště zavedením rovné daně. Do té doby byly příjmy zdaňovány progresivní sazbou daně. Hlavním důvodem proč jsem si zvolila téma rovné daně, je hlavně potřeba zjistit, co bude zavedení rovné daně znamenat pro občana České republiky. Zvláště jestli to bude pro většinu lidí pozitivní změna či naopak. Zajímalo mě také, zda zavedení rovné daně bude znamenat zjednodušení našeho daňového systému.

První kapitola se bude věnovat teoretickému vymezení pojmů, které se týkají daňové problematiky. Bude uvedeno co je to daň, jaké funkce by měla daň splňovat a jak se daně třídí podle různých hledisek.

Druhá kapitola se zaměří především na historii daní a současné daňové teorie a daňové principy.

Třetí kapitola bude věnována nejdůležitějším daňovým změnám, které vstoupily v platnost 1. 1. 2008, bude zde podrobně rozebrána daňová soustava České republiky a bude zde uveden výpočet tzv. superhrubé mzdy.

Další kapitoly se zaměří na rovnou daň a to zvláště na koncepci amerických ekonomů Alvina Rabushky a Roberta Halla, jak ji představili ve svém díle *Low tax, Simple Tax, Flat tax, The Flat Tax a The Flat Tax, 2nd. Edition*. Budou uvedeny pozitiva a negativa zavedení rovné daně a to s důrazem na objektivní posouzení a hodnocení vlivů zavedení rovné daně. Na pravou míru budou uvedena obecně rozšířená a často nepravdivá tvrzení o rovné dani. A v neposlední řadě se práce zaměří na zhodnocení přínosu rovné daně pro domácnosti v ČR porovnáním příjmů před zavedením rovné daně a po jejím zavedení.

Dále se práce zaměří především na Slovensko, kde je rovná daň zavedena a dlouhodobě funguje. Bude porovnána čistá mzda před zavedením rovné daně a po jejím zavedení. Dále bude zhodnocena situace po několika letech fungování slovenského daňového systému se zavedenou rovnou daní.

V závěru práce budou shrnuty zjištěné poznatky o rovné dani a zejména budou zhodnoceny dopady na českou domácnost.

1 Obecná problematika daní

Práce je věnována především obecné problematice daní se zaměřením na rovnou daň. Máme-li ale rozumět daňovým pojmům, které nás budou provázet, je třeba začít obecněji.

Daň je definována jako transfer¹ finančních prostředků od soukromého sektoru k veřejnému sektoru. Daň charakterizujeme jako platbu nedobrovolnou, povinnou, vynutitelnou zákonem, nenávratnou, neekvivalentní, neúčelovou² a obvykle jako opakovanou platbu.

1.1 Funkce daní

Daně plní v ekonomice celou řadu funkcí:

Alokační funkce se uplatňuje v případech, kdy tržní mechanismy nejsou schopny zajistit efektivnost v alokaci zdrojů. Daně mohou tento nedostatek korigovat a alokovat prostředky tam, kde by se jich nedostávalo. Příčiny tržního selhání jsou: existence externalit a nedokonalé konkurence, existence statků pod ochranou atd.

Redistribuční funkce vychází z toho, že rozdělení důchodů a bohatství, vzniklé fungováním trhu, je z hlediska veřejného mínění, z hlediska občanů nespravedlivé. Proto daně zmírňují rozdíly v důchodech (příjmech) jednotlivých subjektů tím, že vyšší příjmy nebo větší majetek je zdaněn více. Daně tak zajišťují solidárnost členů společnosti.

Stabilizační (ekonomická) funkce souvisí s hospodářskou politikou státu. Díky této funkci dochází ke zmírňování cyklických výkyvů v ekonomice v zájmu zajištění dostatečné zaměstnanosti a cenové stability. Využití této funkce je závislé na konkrétní ekonomické politice státu.

Fiskální funkce je nejdůležitější a také historicky nejstarší funkce, je obsažena ve všech třech předchozích funkcích. Rozumí se jí získávání finančních prostředků do veřejných rozpočtů, pro financování veřejných statků či veřejných potřeb. Daně jsou rozhodujícími

---

¹ Jednostranný pohyb zboží, peněz či služby od jednoho subjektu ke druhému.

² Plátce daně nemůže ovlivnit, na co budou daně použity

příjmy veřejných rozpočtů. V ČR jejich podíl na příjmech veřejných rozpočtů trvale překračuje 90 %.

1.2 Základní pojmy daňové techniky

1.2.1 Daňový subjekt

Daňovým subjektem je osoba, ať již fyzická nebo právnická, která je podle daňového zákona povinna odvádět nebo platit daň. Daňovým subjektem je vždy právnická nebo fyzická osoba, nemůže jím být její organizační složka (závod, odštěpný závod, provozovna apod.). Daňovými subjekty mohou být i organizační složky státu (zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů). Daňový subjekt je vymezen pro každou daň samostatně.³

Známe dva typy daňových subjektů - poplatníky a plátce. Daňovým subjektům jsou zachována práva a povinnosti ohledně daňové povinnosti po dobu, po kterou lze vyměřit nebo dodatečně vyměřit daň a pokud se týká placení daní, po dobu do promlčení práva vymáhat daňové nedoplatky, i v případech, kdy mezitím již přestaly být daňovými subjekty.

1.2.2 Poplatník

Poplatník je jedním ze dvou druhů daňových subjektů. Je jím fyzická nebo právnická osoba, jejíž příjmy, majetek nebo úkony jsou přímo podrobeny dani. Poplatník je vždy vymezen příslušným daňovým zákonem. Je tomu tak u daně z příjmů fyzických osob, daně z příjmů právnických osob a daně silniční, daně z nemovitostí, daně darovací, daně dědické, daně z převodu nemovitostí a ve zvláštních případech i u daní spotřebních. U každé daně existuje ve skutečnosti poplatník, ale tam, kde je obecně povinnost vybrat a odvést daň uložena plátcí, nemusí být poplatník v zákoně vůbec definován (např. v zákoně o dani z přidané hodnoty, kde poplatníkem je ve skutečnosti konečný spotřebitel, ale zákonem je definován pouze plátce DPH, nikoliv poplatník).⁴

1.2.3 Plátce

Plátcem daně⁵ je taková fyzická nebo právnická osoba, která pod vlastní majetkovou odpovědností odvádí správci daně daň od poplatníků vybranou nebo poplatníkům sraženou.

---

³ § 6 odst. 1, § 40 odst. 6 zákona o správě daní a poplatků

⁴ Zákon ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, § 6 odst. 2

⁵ Zákon ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, § 6 odst. 3

Samozřejmě právo a současně i povinnost daň od poplatníků vybrat (např. tím způsobem, že ji zahrnou do ceny prodávaného zboží či poskytovaných služeb) či ji poplatníkům srazit (např. při výplatě mezd nebo dividend) je plátcům dáno zákonem.

Plátcí daně jsou vymezeni jednotlivými daňovými zákony. Setkáváme se s nimi u daně z přidané hodnoty, spotřebních daní a u daní z příjmů (daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob). U ostatních daní se - vzhledem k jejich konstrukci - plátce vyskytovat nemůže.

1.2.4 Předmět daně

Předmětem daně se rozumí ta skutečnost, na kterou se daň váže, která je podrobena zdanění. Předmětem daně tak může být důchod (příjem)⁶, majetek, spotřeba, převod práv apod. Předmět daně je velmi často obsažen přímo v názvu daně (např. daň z příjmů fyzických osob, daň z nemovitostí, daň dědická aj.), popř. skupiny daní (daně ze spotřeby, důchodové daně atd.).

Někdy se pojem „předmět daně“ zaměňuje s pojmem „objekt daně“, který je obvykle širší. (Např. objektem daně z pozemků jsou pozemky na území České republiky vedené v katastru nemovitostí, zatímco předmět daně je zúžen o pozemky zastavěné stavbami, o pozemky, na nichž se nacházejí lesy ochranné a lesy zvláštního určení, o vodní plochy s výjimkou rybníků sloužících k intenzivnímu a průmyslovému chovu ryb a o pozemky určené pro obranu státu).

1.2.5 Základ daně

Základem daně se rozumí předmět daně vyjádřený v měrných jednotkách. Těmito měrnými jednotkami mohou být buď jednotky fyzické (kus, metr čtvereční, litr apod.), nebo jednotky peněžní (Kč). Od způsobu vyjádření základu daně v peněžních nebo měrných jednotkách se pak odvíjí typ použité daňové sazby.

Základem daně může být veličina stavová (např. u daně z nemovitostí), kdy je základ daně zjišťován podle stavu k určitému dni, nebo veličina toková, kdy se základ daně načítá za celé zdaňovací období (např. daň z příjmů fyzických osob, daň z příjmů právnických osob, daň z přidané hodnoty atd.).

---

⁶ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 3 odst. 1

V případě potřeby lze v rámci celkového základu daně vymezit dílčí základy daně (dílčí základ DPFO), popřípadě samostatné základy daně (v ČR tomu tak je u daní z příjmů⁷ - samostatný základ DPFO a samostatný základ DPPO).

1.2.6 Zdaňovací období

Zdaňovacím obdobím je časové období, za něž se stanoví základ daně a výše daně (např. kalendářní rok, hospodářský rok, kalendářní měsíc apod.). Zdaňovací období je pro každou daň stanoveno příslušným daňovým zákonem.

U některých daní zdaňovací období nelze stanovit. Je to u těch daní, které se vybírají nepravidelně, nastane-li určitá událost. V daňovém systému České republiky jsou daněmi bez zdaňovacího období daň dědická, daň darovací a daň z převodu nemovitostí.

1.2.7 Sazba daně

Pomocí sazby daně⁸ se stanoví velikost konkrétní daně konkrétního daňového subjektu z jeho základu daně. Sazba daně je vždy upravena příslušným daňovým zákonem. Sazby daně se obvykle - podle jejich typu - dělí na procentní (relativní) a pevné. **Procentní sazba** vyžaduje, aby základ daně byl vyjádřen v penězích. Procentní sazba může být:

- **lineární** – je stále stejná bez ohledu na výši základu daně (v ČR u daně z příjmů PO, DPH, daň z převodu nemovitostí)

- **progresivní** – kdy sazba daně roste s růstem základu daně. V praxi se používá sazba klouzavě progresivní, kdy sazba neroste o jednotku (korunu), ale po určitých pásmech s tím, že vyšší sazbou je zdaněna vždy pouze ta část základu daně, která přesahuje hranici pásma. (v ČR u daně z příjmů FO, daň dědické, daň darovací).

Pevná sazba je stanovena v penězích (v Kč) na objemovou jednotku základu daně, tzn. základ daně není vyjádřen v penězích, ale v objemových jednotkách (kusech, kilogramech, litrech, metrech apod.). Pevná sazba je typická pro spotřební daně, z části též pro daň z nemovitostí.

---

⁷ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 5 odst. 1

⁸ Poznátka v této kapitole jsou čerpány z internetového portálu Nakladatelství sagit, a.s. dostupného na <http://www.sagit.cz/>

Výjimečně se používá i **sazba smíšená**, kdy předmět daně je z části zdaněn sazbou pevnou a z části sazbou procentní. V České republice se používá smíšená (kombinovaná) sazba od 1. 8. 2001 u daně z tabákových výrobků, kde je stanovena pevná sazba na jednotku výrobků (jednu cigaretu, kg tabáku apod.) a vedle toho procentní sazba z prodejní ceny pro konečného spotřebitele.

Sazby daně lze rozdělit dále na jednotné a diferencované. **Jednotná sazba** je taková, která je stejná pro všechny druhy předmětu daně (u nás je použita např. zčásti u daně z nemovitostí). **Diferencovaná sazba** se liší podle druhu předmětu daně (např. dvě sazby daně z přidané hodnoty), popř. podle daňového subjektu (např. daň dědická a daň darovací podle příbuzenského vztahu).

1.3 Třídění daní

Daně lze třídit podle řady různých hledisek, např. podle jejich konstrukce, podle toho, jaké funkce plní apod. Základním tříděním daní je třídění podle jejich vazby na vlastní důchod daňového subjektu na:

- daně přímé
- daně nepřímé

1.3.1 Přímé daně

Přímými daněmi jsou takové daně, které poplatník hradí na úkor svého příjmu, svého majetku, a dopadají na něj přímo - formou daně. Přitom není možný jejich legální přenos na jiný subjekt. Ve stávající daňové soustavě České republiky jsou přímými daněmi:

- daň z příjmů fyzických osob
- daň z příjmů právnických osob
- daň z nemovitostí
- daň silniční
- daň dědická
- daň darovací
- daň z převodu nemovitostí

Ve své podstatě jsou přímými daněmi též pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění, někdy jsou však uváděny jako „ostatní daně“, „nedaňové platby daňového charakteru“ aj.

1.3.2 Nepřímé daně

Daně nepřímé nedopadají na jejich nositele přímo formou daní, ale nepřímo - jsou zahrnuty v ceně zboží a služeb, které hradí. Subjekt, který nepřímé daně odvádí (plátce) není totožný se subjektem, který je nese (tzn. poplatníkem). Plátce tak tuto daň přenáší - zcela legálně - prostřednictvím ceny na poplatníka. V České republice jsou nepřímými daněmi:

- daň z přidané hodnoty
- spotřební daně (daň z piva, vína a meziproductů, daň z lihu, z minerálních olejů, z tabákových výrobků)

Nepřímou daní je ve své podstatě i clo.

V následující tabulce jsou uvedeny daně přímé a nepřímé v podrobném členění, je také uvedeno kdo je poplatníkem a plátcem u těchto daní.

Tabulka 1: Daně přímé a nepřímé

Daně přímé	Daně nepřímé	Daně, o kterých se nemluví jako o přímých nebo o nepřímých
Poplatník je platí na úkor svého důchodu a nepřenáší je na jiný subjekt	Plátce daň sice odvádí, ale nesnižuje se mu tím jeho vlastní důchod, daň je přenesena na jiný subjekt	Jedná se o daně, které jsou často označovány jako nedaňové platby
daně důchodové	daně z obratu, daň z přidané hodnoty	příspěvky na sociální pojištění*
daně majetkové	daně spotřební	příspěvky na zdravotní pojištění*
(příspěvky na SP a ZP a příspěvky na zdravotní pojištění placené zaměstnanci a osobami samostatně výdělečně činnými)*	cla (příspěvky na sociální pojištění a příspěvky na zdravotní pojištění placené zaměstnavateli)*	Místní poplatky v ČR
daň silniční		

Pramen: Kubátová, K. Daňová teorie a politika. Praha: Aspi, 2006 str. 21

* Příspěvky na sociální nebo zdravotní pojištění někteří autoři považují za přímé či nepřímé daně, jiní je do těchto kategorií nezahrnují.

1.3.3 Třídění daní podle objektu zdanění

Další třídění rozlišuje daně podle objektu zdanění. Jsou to daně:

- **důchodové** - důchodovými daněmi jsou daně placené ať již fyzickými, tak i právníckými osobami z jejich důchodů. V daňové soustavě České republiky jsou důchodovými daněmi daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob.

- **ze spotřeby** - daněmi ze spotřeby jsou takové daně, které zatěžují spotřebu. Jde o nepřímé daně, které jsou ukládány na obraty (prodeje) výrobků nebo služeb s tím, že ti, kdo obraty uskutečňují (výrobci, obchodníci atd.) je připočtou k ceně, čímž je přenesou na spotřebitele.

Daně ze spotřeby mohou být: **Všeobecné**, které jsou ukládány na všechny prodeje výrobků a služeb (daň z přidané hodnoty). **Selektivní**, ukládané na vybrané výrobky. V daňové soustavě ČR jsou daněmi ze spotřeby spotřební daně. (daň z piva, vína a meziproduktů, daň z lihu, z minerálních olejů, z tabákových výrobků).

- **majtkové** - předmětem majtkových daní je majetek, ať již v movité nebo nemovité podobě. V české daňové soustavě je typickou majtkovou daní daň z nemovitostí. Mezi majtkové daně se zahrnuje daň dědická, daň darovací a daň z převodu nemovitostí, i když u nich není předmětem daně majetek jako takový, ale jeho převod. Někdy se mezi majtkové daně zahrnuje i daň silniční, která není typickou majtkovou daní, ale použitou daňovou technikou se jí velmi podobá.

- **daň z hlavy** - (daň za fyzickou existenci jednotlivce, dnes nevyužívaná). Jedná se o typickou starověkou a středověkou daň, která je v současnosti používána zcela ojediněle.

- **daně výnosové** - jedná se o typickou starověkou a středověkou daň, která je v současnosti používána zcela ojediněle.

1.3.4 Třídění podle charakteru veličiny, z níž se daň platí

Podle charakteru veličiny, z níž se daň platí, třídíme daně na: **kapitálové daně**, kde objektem daně je veličina stavová, obvykle vyjadřující množství a na **daně běžné**, uložené na tokovou veličinu, zjištěnou za určitý časový úsek (zdaňovací období).

1.3.5 Třídění podle vztahu k platební schopnosti poplatníka

Podle vztahu k platební schopnosti poplatníka se daně třídí na:

Osobní - daně osobní jsou daněmi zohledňujícími platební schopnost každého jednotlivého poplatníka. Typickou osobní daní v daňovém systému České republiky je daň z příjmů fyzických osob. Opakem daně osobní je daň in rem.

In rem (na věc) - daně in rem se platí bez ohledu na platební schopnost poplatníka. Takovými daněmi jsou zejména daň z přidané hodnoty, spotřební daně, daň z nemovitostí, daň silniční.

1.3.6 Třídění podle vztahu mezi velikostí daně a velikostí daňového základu

Podle vztahu mezi velikostí daně a velikostí daňového základu rozlišujeme daně:

Buď daně stanovené bez vztahu ke zdaňovanému základu (paušální daň, daň z hlavy). Nebo daně specifické stanovené podle množství jednotek základu daně (spotřební daně, daň z nemovitostí) a nebo daně ad valorem, které se určují podle ceny základu daně. („ad valorem“ latinsky znamená „k hodnotě“.) Typickou daní ad valorem je daň z přidané hodnoty. Typickým znakem daní ad valorem je, že sazba daně je procentní.

1.3.7 Třídění podle daňového určení

Podle daňového určení, tj. podle rozpočtu, do kterého plynou, rozlišujeme daně takto:

Státní

Municipální

Vyšších územněsprávních celků

Svěřené (celostátně placené daně, které směřují do rozpočtů nižších úrovní)

1.3.8 Klasifikace daní OECD

Pro účely statistického zpracování je důležitá klasifikace daní OECD. Tato klasifikace třídí daně do šesti hlavních skupin a dále do podrobnějších podskupin. Klasifikace OECD je stále více používána i v České republice. Třídění podle klasifikace OECD slouží zejména pro porovnání údajů mezi jednotlivými zeměmi. Některé podskupiny nemají v České republice uplatnění (např. zdanění kapitálových výnosů, tj. rozdílu mezi cenou pořízení a cenou prodeje - u nemovitostí, cenných papírů apod. je u nás zahrnuto v dani z příjmů).

2 Historie daní

Současné politické i teoretické názory na daně jsou úzce spjaty s historickým vývojem. Postupem času docházelo k velmi rozdílným změnám obsahu pojmu daň, co to daň je a jaká má daň být. Daňová teorie se vyvíjela jak v rámci filozofie, tak i v rámci teologie a to již za dob Aristotela, což je období starověku a středověku (Tomáš Akvinský, Tomáš Štítný ze Štítného). V období starověku byly daně vybírány nepravidelně, sloužily především k zajištění prostředků na krytí mimořádných výdajů, nejčastěji válečných, či na krytí výdajů spojených s chodem panovníkova dvora a domácnosti.

V Řecku, a zejména pak v Římské říši byla vypracována soustava daní a daně zde byly vybírány pravidelně (týkalo se to provincií, od vlastních občanů daně vybírány zpravidla nebyly). Byly vybírány daně přímé (daň z nemovitosti, daň z hlavy a různé desátky) i daně nepřímé (cla, mýtné, poplatky na tržištích). Ve středověku se daně postupně více monetizovaly a stávaly se pravidelnou platbou, stále však nebyly všeobecné. Duchovní se šlechtou byli od daně osvobozeni. Přímé daně (kontribuce) mohl vybírat panovník pouze se souhlasem stavů. Po nástupu Habsburků se stala otázka daní nejdůležitějším vnitrostátním problémem, který byl řešen na zemském sněmu.

Mezi první myslitele, kteří vysvětlovali jak povahu, tak i funkci daní, patřili v 18. století francouzští fyziokraté (Francois Quesnay) a také angličtí klasičtí ekonomové, kteří byli považováni za zakladatele ekonomie jako vědy – **Adam Smith** a **David Ricardo**. Tito ekonomové své učení zakládali na tom, že všichni jednotlivci mají svá přirozená práva. V 17. století filozof Thomas Hobbes definoval směnnou teorii daňovou (princip prospěchu). Podle něj uplatňování přirozených práv jedinců vede k nestabilitě, boji všech proti všem a je nutná státní autorita, cenou za ni jsou daně. O rozvoj daňové teorie se zasloužil především A. Smith (1723-1790) představitel klasické anglické ekonomie. Těžištěm jeho díla je kniha zkráceně zvaná *Bohatství národů* (*Wealth of Nations*, plným titulem *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations, Pojednání o podstatě a původu bohatství národů*). Byl objevitelem a zastáncem teorie „neviditelné ruky trhu“, založené na svobodném jednání jednotlivce, spontánním řádu se svobodou, konkurencí a dělbou práce. Formuloval také čtyři známé daňové kánony⁹, které vyjadřují zásadu spravedlnosti, určitosti, pohodlnosti placení a efektivnosti:

---

⁹ Dostupné na http://www.econ.muni.cz/~ivan/xxx/subjects/ver_econ/prednes9.htm

I. „V každém státě by měli poddaní přispívat na výdaje na správu státu tak, aby to co nejlépe odpovídalo jejich možnostem, tj. úměrně důchodu, kterého pod ochranou státu požívají.“

II. „Daň, kterou má každý jednotlivec platit, by měla být stanovena přesně, a nikoliv libovolně. Doba splatnosti, způsob placení a suma, kterou má platit, to všechno by mělo být poplatníkovi a komukoliv jinému naprosto jasné.“

III. „Každá daň by se měla vybírat tehdy a takovým způsobem, kdy a jak se to poplatníkovi asi nejlépe hodí.“

IV. „Každá daň by měla být promyšlená a propracovaná tak, aby obyvatelé platili co nejméně nad to, kolik ona daň skutečně přináší do státní pokladny.“

Adam Smith navrhl daňový systém obsahující několik druhů daní – tzv. daňový pluralismus.

Na jeho dílo navazovali a dále je rozvíjeli všichni další ekonomové 19. století jako např. John Stuart Mill (1806 – 1873), David Ricardo (1772 – 1823) a Alfred Marshall. A. Smith ovlivnil i Karla Marxe (1818 – 1883); vraceli se k němu i mnozí významní ekonomové moderní doby jako např. John Maynard Keynes (1883 - 1946), Ludwig von Mises (1881 – 1973) či Ronald Coase.

David Ricardo (1772 – 1823)

V roce 1817 se objevuje Ricardovo dílo "Zásady politické ekonomie a zdanění". Toto dílo je se Smithovým "Bohatstvím národů" považováno za jedno z nevýznamnějších děl historie ekonomie. Ricardo se ve svém díle především snažil navázat na Smithovu ekonomickou teorii, opravit některá její sporná místa a rozšířit jí o několik nových poznatků. Objevil zákon komparativních výhod, věnoval se teorii pozemkové renty či pracovní teorii hodnoty.

John Stuart Mill (1806 – 1873)

Už nebyl zastáncem pracovní teorie, ale zastával teorii tří výrobních činitelů (půda, práce, kapitál). Stal se zastáncem principu platební schopnosti (berní způsobilosti).

John Maynard Keynes (1883 – 1946)

Je považován za největšího ekonomu 20. století. Je zakladatelem keynesiánství – protikladem klasické a neoklasické ekonomie. Prosazoval intervence státu do ekonomiky podporou investic. Po dvacet let od vydání „Obecné teorie“ byl Keynesův vliv obrovský. Později se však začalo ukazovat, že Keynesova doporučení přináší vysokou inflaci a prohlubující se stagflaci.

Reakcí na krach Keynesova učení je návrat k neoklasické ekonomii tzv. neokonzervatismus. Tato ekonomie se orientuje na fungování samoregulačních mechanismů trhu. Zdůrazňuje monetární politiku před politikou fiskální. Novou daňovou teorií je teorie strany nabídky. Tato teorie je makroekonomicky vyjádřena známou „Lafferovou křivkou“ (Artur B. Laffer). Lafferova křivka demonstruje závislost daňové sazby a výnosu z daní. Při nízkých daňových sazbách roste daňový výnos s růstem sazby, ale od bodu tzv. Lafferova bodu se rostoucí funkce mění v klesající. Protože jsou-li daňové sazby příliš vysoké, dávají jedinci přednost volnému času, jsou odrazováni od práce.

Graf 1: Lafferova křivka¹⁰

2.1 Současné daňové teorie a daňové principy

Současná finanční věda chápe daně v propojené podobě s celou ekonomikou a připisuje jim stejné funkce, jaké plní oblast veřejných financí: funkci alokační, redistribuční a stabilizační.¹¹

¹⁰ Otevřená encyklopedie Wikipedie dostupné na www.wikipedia.cz

¹¹ Kubátová, K. Daňová teorie a politika. Praha: Aspi, 2003 str. 41

Smithovy daňové kánony se staly základem pro současné vymezení daňových principů a vycházejí z nich i dnešní základní daňové principy v podmínkách tržní ekonomiky.

Princip daňové spravedlnosti: daně mají zajistit rovnoměrnější rozdělení důchodů. Poplatník přispívá na veřejné výdaje určitým dílem. Ten by měl odpovídat užítku, který má z veřejného statku a také jeho platební schopnosti.

Platební schopnost principu má dvě roviny: Spravedlnost vertikální: zásada progresivního zdanění, poplatníci s vyšší platební kapacitou by měli platit více. Závislost daňového výnosu na míře zdanění je znázorněna výše uvedenou Lafferovou křivkou. Spravedlnost horizontální: poplatníci se stejnou platební kapacitou by měly platit stejně.

Princip efektivnosti: výnos z daní by měl být co nejvyšší a náklady na správu daní co nejnižší.

Princip průhlednosti a právní perfektnosti: nutná jasná formulace toho, kdo daň platí a z čeho, jasná konstrukce daně. Dobře vytvořené daňové zákony snižují riziko jejich legálního obcházení a nejasností vyplývajících z výkladu zákona.

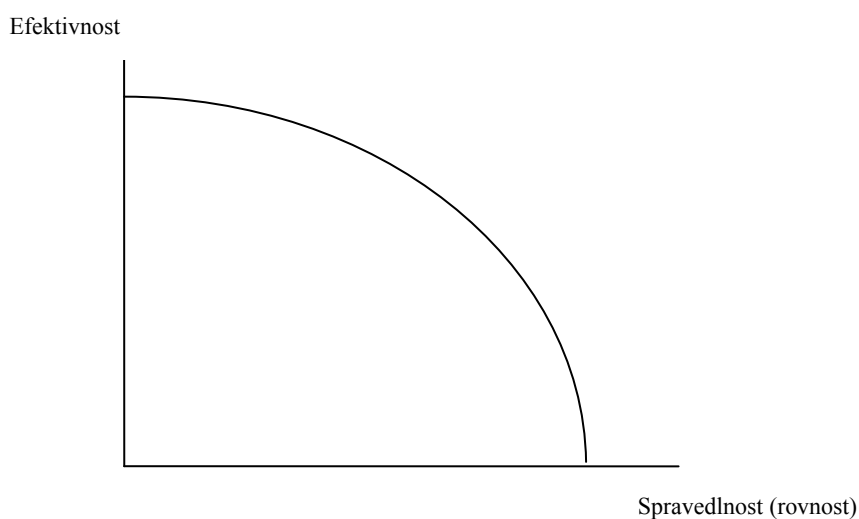
Princip daňové neutrality: daně by neměly některé subjekty výrazně znevýhodňovat a rovněž by neměly působit na poplatníka tak aby omezovaly jeho pracovní aktivity, snahu spořit či přijímat podnikatelské riziko.

Princip daňové pružnosti: daňový systém by měl pružně reagovat na změny v ekonomických podmínkách.

Princip daňové jistoty: zákony by měly platit určitou delší dobu, aby bylo možné plánovat rozdělení příjmu a investice.

Tyto daňové principy spolu navzájem souvisejí, ale někdy mohou působit i protichůdně. Je velmi složité v praxi respektovat všechny zásady. Největším problémem bývá současné uplatnění principu spravedlnosti a efektivnosti. Zpravidla se uplatňuje kompromisní řešení.

Graf 2: Vztah mezi efektivností a rovností

Pramen: Vlastní zpracování

3 Daňová soustava ČR

Daňový systém ČR můžeme definovat jako souhrn všech daní, které jsou na území ČR vybírány. Tyto daně můžeme rozdělit na daně přímé a nepřímé.

Přímé daně:

- a. daň z příjmu
  - daň z příjmu fyzických osob
  - daň z příjmu právnických osob
- b. daně majetkové
  - daň z nemovitostí
    - » daň z pozemků
    - » daň ze staveb
  - daň silniční
- c. daně převodové
  - daň dědická
  - daň darovací
  - daň z převodu nemovitostí

Nepřímé daně:

- a. daně všeobecné
  - daň z přidané hodnoty
- b. daně spotřební
  - daň z minerálních olejů
  - daň z piva
  - daň z vína a meziproduktů
  - daň z lihu
  - daň z tabákových výrobků
- c. cla

Kromě výše uvedených daní se dlouhodobě uvažuje o zavedení tzv. ekologických daní. Tyto daně mají mít podobu selektivních spotřebních daní, budou uvaleny na komodity, jejichž spotřeba je spojena s produkcí látek, které znečišťují životní prostředí. Ekologické daně se v ČR začaly uplatňovat nově od 1. 1. 2008. Jedná se o daně ze zemního plynu a některých dalších plynů, daň z pevných paliv a daň z elektřiny.

Místní poplatky mají také charakter daní. Jedná se o soustavu devíti místních poplatků. (např. poplatek ze psů, ze vstupného, za provozovaný výherní hrací automat, poplatek z ubytovací kapacity, za komunální odpad, za užívání veřejného prostranství, lázeňské poplatky).

Ve fiskální soustavě ČR lze najít řadu povinných plateb, které mají ekonomický charakter daně. Jsou to zákonná pojištění a to pojistné na sociální zabezpečení a všeobecné zdravotní pojištění.

Mezi nejdůležitější daňové příjmy veřejného rozpočtu patří příjmy z pojistného na sociální zabezpečení. Další významné příjmy jsou příjmy z DPH, daně z příjmů, pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a spotřební daně. Nejnižší příjmy do rozpočtů plynou z majetkových daní, tyto daně nejsou fiskálně důležité. V následující tabulce jsou uvedeny daňové příjmy do státního rozpočtu v podrobném členění.

Tabulka 2: Příjmy státního rozpočtu z jednotlivých typů daní

	2005	2006
Daně z příjmu fyzických osob	94 772 824,00	91 590 741,00
v tom: Daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků	76 345 898,00	77 015 878,00
Daň z příjmu fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti	13 901 199,00	9 336 323,00
Daň z příjmu fyzických osob z kapitálových výnosů	4 525 727,00	5 238 540,00
Daně z příjmu právnických osob	100 274 510,00	95 469 779,00
Daně z příjmu, zisku a kapitálových výnosů	195 047 334,00	187 060 520,00
Obecné daně ze zboží a služeb v tuzemsku	146 823 129,00	153 515 752,00
v tom: Daň z přidané hodnoty	146 823 129,00	153 515 752,00
Zvláštní daně a poplatky ze zboží a služeb v tuzemsku	103 626 064,00	112 560 856,00
Daně ze zboží a služeb v tuzemsku	250 449 193,00	266 076 608,00
Poplatky a odvody v oblasti životního prostředí	1 256 439,00	1 305 526,00
Správní poplatky	3 726 958,00	3 949 731,00
Daně a poplatky z vybraných činností a služeb	4 983 397,00	5 255 257,00
Daně a cla za zboží a služby ze zahraničí	1 248 118,00	1 218 119,00
Daně a cla za zboží a služby ze zahraničí	1 248 118,00	1 218 119,00
Daně z majetkových a kapitálových převodů	8 106 918,00	8 516 430,00
v tom: Daň dědická, darovací a z převodu nemovitostí	8 106 918,00	8 516 430,00
Majetkové daně	8 106 918,00	8 516 430,00
Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	311 183 417,97	333 702 374,47
z toho: Pojistné na důchodové pojištění	258 277 433,15	276 857 449,30
Pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a veřejné zdravotní pojištění	311 183 417,97	333 702 374,47
Ostatní daňové příjmy	598 174,33	1 065 215,08
Ostatní daňové příjmy	598 174,33	1 065 215,08
DAŇOVÉ PŘÍJMY CELKEM (daně, poplatky, pojistné)	771 616 552,30	802 894 523,55

Pramen: <http://www.info.mfcr.cz>

Z tabulky 2 je patrné, že daňové příjmy se od roku 2005 zvýšily.

3.1 Přehled základních daňových změn platných od 1. 1. 2008

3.1.1 Daň z příjmů fyzických osob

3.1.1.1 Roční slevy na dani

V tabulce níže jsou uvedeny roční slevy na dani za rok 2007 a 2008.

Tabulka 3: Roční slevy na dani¹²

Typ slevy	2007	2008
Základní na poplatníka	7 200	24 840
Základní na důchodce	0	24 840
Na částečnou invaliditu	1 500	2 520
Na plnou invaliditu	3 000	5 040
Držitel průkazu ZTP/P	9 600	16 140
Pro studenta	2 400	4 020
Na manžela/ku	4 200	24 840
Daňové zvýhodnění na dítě	6 000	10 680
Daňový bonus maximálně do částky	30 000	52 200

Pramen: Hospodářská komora ČR – <http://www.komora.cz/>

Z tabulky 3 je jasně viditelné jak se změnilly slevy na dani, ve všech případech se roční slevy na dani v roce 2008 zvýšily.

3.1.1.2 Algoritmus stanovení základu daně, superhrubá mzda, daňová povinnost

Od 1. 1. 2008 má zaměstnavatel povinnost stanovovat zálohy na daň z příjmů následujícím způsobem:

Hrubá mzda	Zúčtovaný hrubý příjem za kalendářní měsíc včetně nepeněžních příjmů ponížený o příjmy, které nejsou předmětem nebo jsou osvobozeny od uplatňované daně z příjmu.
+	Dle § 6 odstavce 13 je nutné přičíst sociální a zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem, tzn. 9 % zdravotní pojištění a 26 % sociální pojištění.
<hr/>	
=	Superhrubá mzda – základ daně
x	Sazba daně 15 %
-	Slevy na dani
<hr/>	
=	Záloha na daň/daňovou povinnost
<hr/> <hr/>	

¹² <http://www.podnikatelskyportal.cz/kategorie/danove-zmeny-2008.html>

3.1.1.3 Zrušení společného zdanění manželů § 13a

Od 1. 1. 2008 dochází ke zrušení společného zdanění manželů, které bude kompenzováno zvýšením slev na manžela/ku s příjmy do 38 040 Kč ročně ze 4 800 Kč na 24 840 Kč.

3.1.1.4 Další změny a ustanovení platná od 1. 1. 2008

Plnění, která zaměstnavatelé poskytují svým zaměstnancům, zůstávají zachována. Náklady na nepeněžní plnění poskytované zaměstnavatelem ve formě příspěvku na kulturu, poskytnutí rekreace, dále možnost používat vzdělávací, rekreační a zdravotnická zařízení (kromě odborného rozvoje a rekvalifikace zaměstnanců), budou pro zaměstnavatele vždy daňově neuznatelným nákladem. Zaměstnavatel již nebude mít možnost volby, zda náklady na nepeněžní plnění uplatňovat jako daňově uznatelné nebo neuznatelné a zdaňovat je u zaměstnance.

Od 1. 1. 2008 se ruší současná úprava osvobození příspěvku zaměstnavatele na soukromé životní pojištění zaměstnance a penzijní připojištění se státním příspěvkem. Od 1. 1. 2008 platí nové ustanovení, kterým je osvobození příspěvku na soukromé životní pojištění a penzijní připojištění se státním příspěvkem v úhrnu maximálně do částky 24 000 Kč.

Od 1. 1. 2008 dochází k osvobození přechodného ubytování mimo ubytování na pracovní cestě pouze do částky 3 500 Kč/měsíčně, v původním znění limit stanoven nebyl.

Současný šestiměsíční test pro osvobození příjmů z prodeje cenných papírů platí i nadále pouze pro investiční cenné papíry a cenné papíry kolektivního investování. Znamená to tedy, že osvobození bude možné použít pouze na cenné papíry, které jsou obchodovatelné na kapitálovém trhu. Toto osvobození může uplatnit osoba, jejíž přímý nebo nepřímý podíl na společnosti v období 24 měsíců před prodejem nepřevyšoval 5 %. Při prodeji cenných papírů, které budou pořízeny do konce roku 2007, se bude aplikovat současná právní úprava.

Od 1. 1. 2008 dochází ke zvýšení částky obratu pro vedení účetnictví z 15 milionů na 25 milionů Kč za kalendářní rok.¹³

---

¹³Hospodářská komora ČR – <http://www.komora.cz/>

3.1.2 Daň z příjmů právnických osob

V následující tabulce jsou uvedeny sazby daně z příjmů právnických osob.

Tabulka 4: Daň z příjmů právnických osob

Sazba daně PO	
2007	2008
24%	21%

Uplatnění sazby daně se váže na počátek zdaňovacího období oproti stávající úpravě, kdy se aplikovala sazba daně platná k poslednímu dni zdaňovacího období.¹⁴

3.1.2.1 Dlouhodobý majetek

Tabulka níže uvádí výši maximálního limitu pro daňové odepisování osobního automobilu v letech 2007 a 2008.

Tabulka 5: Dlouhodobý majetek

2007	2008
1 500 000 Kč	Zrušuje se
<i>Dlouhodobý majetek – limity:</i>	
2008	2007
40 000 Kč – hmotný dl. majetek	40 000 Kč – hmotný dl. majetek
60 000 Kč – nehmotný dl. majetek	60 000 Kč – nehmotný dl. majetek

Pramen: Hospodářská komora ČR – <http://www.komora.cz/>

Od 1. 1. 2008 se zrušuje odpisová skupina č. 1a (osobní automobily), majetek zařazený v této skupině se převádí do odpisové skupiny č. 2. Změna se týká i odpisů majetku pořízeného před 1. 1. 2008.

¹⁴ Vše v této kapitole je dostupné na <http://www.komora.cz/> - Hospodářská komora ČR

3.1.2.2 Finanční leasing

V následující tabulce jsou uvedeny nejdůležitější změny, které jsou platné od 1. 1. 2008 pro finanční leasing, zvláště je nutné upozornit, že se změnila doba pronájmu a sazba srážkové daně placené do zahraničí.

Tabulka 6: Finanční leasing

2007	2008
Doba trvání pronájmu musí trvat déle než 20 % odpisování dle odpisové skupiny, avšak minimálně 3 roky u movitého majetku a 8 let u nemovitého majetku.	Doba trvání pronájmu musí být shodná s dobou odepisování majetku dle odpisové skupiny. Doba pronájmu u nemovitosti musí být minimálně 30 let.
x	Finanční náklady ve výši 1 % z úhrnu ročního nájemného jsou daňově neuznatelné. Ustanovení se nevztahuje na finanční výdaje, které v úhrnu za zdaňovací období nepřekročí 1 000 000 Kč.
Sazba srážkové daně 1 % při placení do zahraničí	Sazba srážkové daně 5 % při placení do zahraničí

Pramen: Hospodářská komora ČR – <http://www.komora.cz/>

Pronajímatel je povinen od 1. 1. 2008 uplatňovat odpisy podle běžných pravidel pro odepisování. Speciální časové odpisování majetku pronajatého formou finančního leasingu se zrušuje.

Na leasingové smlouvy uzavřené do konce roku 2007 se použijí současná pravidla, a to až do doby ukončení pronájmu.

3.1.3 Daň z přidané hodnoty

V tabulce níže jsou uvedeny sazby daně z přidané hodnoty v roce 2007 a 2008, je zde také uveden základ pro DPH a závazné posouzení u DPH.

Tabulka 7: Daň z přidané hodnoty

Sazba DPH	
2007	2008
Základní 19 %	Základní 19 %
Snížená 5 %	Snížená 9 %
Základ DPH	
2007	2008
x	Rozšíření základu daně o daň z elektřiny, daň ze zemního plynu a z pevných paliv.
Závazné posouzení u DPH	
2007	2008
x	Zavádí se možnost požádat MF ČR o vydání rozhodnutí o závazném posouzení, zda sazba DPH, kterou daňový subjekt navrhl na zdanitelné plnění, je správně v souladu se zákonem.

Pramen: Hospodářská komora ČR – <http://www.komora.cz/>

Z tabulky 7 je podstatné, že se zvýšila snížená sazba daně z přidané hodnoty z 5 % na 9 %.

3.1.4 Spotřební daně

V tabulce níže je uvedena sazba spotřební daně z tabákových výrobků a sazba daně u odpadních olejů.

Tabulka 8: Spotřební daně

Zvýšení sazby spotřební daně z tabákových výrobků	
2007	2008
Procentní část 27 %	Procentní část 28 %
Pevná část 0,88 Kč/kus	Pevná část 1,03 Kč/kus
Minimální sazba 1,64 Kč/kus	Minimální sazba 1,92 Kč/kus
Sazba daně u cigarillos a doutníků 0,90 Kč/kus	Sazba daně u cigarillos a doutníků 1,15 Kč/kus
Sazba daně u ostatního tabáku 905 Kč/kg	Sazba daně u ostatního tabáku 1 280 Kč/kg
Zvýšení sazby spotřební daně u odpadních olejů	
2007	2008
0 Kč/1 000 l	660 Kč/1 000 l

Pramen: Hospodářská komora ČR – <http://www.komora.cz/>

Z tabulky 8 je patrné, že se sazby u spotřebních daní z tabákových výrobků v roce 2008 oproti 2007 podstatně zvýšily. A dokonce v roce 2008 došlo k zavedení sazby pro spotřební daň u odpadních olejů ve výši 660 Kč/1 000 l.

3.1.5 Ekologické daně

Zcela nové účinné daně platné od 1. 1. 2008. Mezi ekologické daně patří daň ze zemního plynu a některých dalších plynů, daň z pevných paliv, daň z elektřiny.

Tabulka 9: Ekologické daně

Daň ze zemního plynu a některých dalších plynů	Právní norma: Vybraná ustanovení zákona č. 261/2006 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů
Daň z pevných paliv	
Daň z elektřiny	
Správce daně	Celní úřad
Zdaňovací období	Kalendářní měsíc
Daňové přiznání	25. dne následujícího měsíce
Plátcí daně	Dodavatelé, kteří dodají energii na území České republiky konečnému spotřebiteli či provozovatelé distribučních nebo přenosových soustav. Plátcí budou také například osoby, které osvobozenou energii použijí k jiným než osvobozeným účelům nebo osoby, které spotřebovaly nezdaněnou energii.

Osvobození	Závisí na účelu použití energie. Osvobození se vztahuje zejména na elektrickou energii a pevná paliva, která jsou použita na provoz veřejné přepravy osob či pro plavby po vodách na území ČR. Toto se ovšem netýká pevných paliv pro soukromá rekreační plavidla.
Sazba daně z elektrické energie	28,30 Kč/ MWh
Sazba daně z plynu	0 Kč/MWh - 264,80 Kč/MWh (diferenciace)
Sazba daně z pevných paliv	8,50 Kč/GJ spalného tepla

Pramen: Hospodářská komora ČR – <http://www.komora.cz/>

Jelikož jsou ekologické daně v daňové soustavě ČR úplnou novinkou je v tabulce 9 podrobně uvedeno, kdo je správcem daně, jaké je zdaňovací období, kdy se podává daňové přiznání, kdo je plátcem daně a co je osvobozeno od daně a samozřejmě sazby daně.

3.1.6 Daň dědická

V následující tabulce 10 je podrobně vypsáno, kdo patří do I. a II. skupiny u daně dědické. V tabulce 11 je pak uvedeno, kdo je osvobozen od této daně.

Tabulka 10: Daň dědická

I. skupina:	Příbuzní v řadě přímé a manželé
II. skupina:	Příbuzní v řadě pobočné (tedy sourozenci, synovci, neteře, strýcové a tety) a manželé dětí (zeťové a snachy), děti manžela, rodiče manžela, manželé rodičů a osoby, které s nabyvatelem, dárce nebo zůstavitelem žily nejméně po dobu jednoho roku před převodem nebo smrtí zůstavitele ve společné domácnosti a které z tohoto důvodu pečovaly o společnou domácnost nebo byly odkázány výživou na nabyvatele, dárce nebo zůstavitele.
III. skupina:	Ostatní fyzické osoby a právnické osoby.

Pramen: Hospodářská komora ČR – <http://www.komora.cz/>

Tabulka 11: Osvobození u daně dědické

Osvobození u daně dědické	
2007	2008
I. skupina – úplné	I., II. skupina - úplné

Pramen: Hospodářská komora ČR – <http://www.komora.cz/>

3.1.7 Daň darovací

V následující tabulce je uvedeno, kdo je osvobozen od placení daně darovací.

Tabulka 12: Daň darovací

Osvobození u daně darovací	
2007	2008
I. skupina částečně	I., II. skupina - úplné

Pramen: Hospodářská komora ČR – <http://www.komora.cz/>

3.1.8 Daň z nemovitostí

V tabulce níže jsou uvedeny nejdůležitější změny, které jsou platné od 1. 1. 2008 pro daň z nemovitostí.

Tabulka 13: Daň z nemovitostí

2007	2008
x	Od 1. 1. platí osvobození u orné půdy, chmelnic, vinic, ovocných sadů a trvalých travních porostů, jestliže tak obec stanoví vyhláškou.
x	Obec si může stanovit vlastní koeficienty (2, 3, 4, 5).

Pramen: Hospodářská komora ČR – <http://www.komora.cz/>

U změny daně z nemovitostí je podstatné, že si obec nově od roku 2008 může stanovit vlastní koeficienty pro výpočet daně z nemovitostí.

4 Teorie rovné daně

Náš daňový systém je komplikovaný a příliš drahý, zejména protože existuje mnoho různých sazeb daně, úlev a výjimek, které jej dělají neefektivním, nespravedlivým a škodlivým. Složitost daňového systému nabízí velké šance daňovým únikům, poplatníci si v něm nejsou rovni. Daňový systém některé činnosti a výrobky zvýhodňuje a jiné naopak znevýhodňuje na úkor ekonomické efektivity a růstu životní úrovně. Samotné daňové přiznání je tak složité, že je často nutné si na jeho zpracování najímat daňové poradce. Sami občané kvůli komplikovanosti systému nevědí přesně, jaké daně platí. Daňová správa je drahá jak pro poplatníky, tak pro stát. To jsou hlavní důvody, proč je v dnešní době myšlenka rovné daně v popředí zájmu většiny států.

4.1 Historie rovné daně

Ekonomové po celém světě už od dob Adama Smithe doporučují rovnou daň jako spravedlivější a méně škodlivý způsob zdanění. Myšlenka rovné daně není novou záležitostí, s jejím konceptem přišli na počátku minulého století ekonomové ze Stanfordské univerzity Robert Hall a Alvin Rabushka. Rovná daň (flat tax) je takový způsob zdanění, ve kterém jsou všechny subjekty zdaněny vždy stejnou relativní sazbou daně. Nejčastěji je rovná daň spojována s daněmi z příjmů. Teorie rovné daně je tedy velmi jednoduchá a zároveň radikální.

Návrh daňové reformy USA, kdy měl být složitý a nepřehledný systém daní nahrazen rovnou daní, byl veřejnosti představen profesory Stanfordské univerzity R. E. Hallem a A. Rabushkou¹⁵ v roce 1981. Tento koncept vycházel z upraveného daňového systému, který již fungoval v Hongkongu. Teorií rovné daně se zabývali zejména v knihách *Low tax, Simple Tax, Flat tax* (New York: McGraw-Hill, 1983), *The Flat Tax* (Stanford: Hoover Press, 1985) a *The Flat Tax, 2nd. Edition* (Stanford: Hoover Press, 1995). V těchto publikacích dále rozpracovávali myšlenku rovné daně, uvedli zde příklady dopadů na jednotlivce i na státní rozpočet, také zde odpověděli na často kladené otázky. Z jejich konceptu vychází legislativní návrh změny amerického daňového systému, který předložil kongresman zákonodárského sboru USA D. Armeý a senátor R. Shelby roku 1999.

Paradoxem je, že R. E. Hall a A. Rabushka myšlenkou rovné daně inspirovali tři desítky zemí včetně Ruska, ale ve vlastní zemi se jejich myšlenka příliš neujala. V původním návrhu

---

¹⁵ poznatky v této kapitole jsou čerpány z publikace *The flat tax* od R.E.Halla a A. Rabushky dostupné na: <http://www.hoover.org/publications/books/flattax.html>

daňového systému počítali s 19% daňovou sazbou na veškeré příjmy, jak společností, tak i jednotlivců. Jedinou výjimkou, kterou navrhovali, byla částka 25 500 USD pro čtyřčlennou rodinu, která byla osvobozena od daně. Tímto nezdanitelným minimem byla zachována progresa celého systému, která byla výrazně nižší, než při současné struktuře systému. Jejich koncepce také počítala s efektivnějšími odpisy. Jednotné zdanění by také odstranilo dvojí zdanění dividend a kapitálových zisků.

Mezi nejdůležitější charakteristiky rovné daně patří:

- zmírnění překážek, které jsou kladeny pracovnímu a podnikatelskému úsilí poplatníků daně,
- snaha o dlouhodobé zajištění zdrojů potřebných ke kolektivnímu přerozdělení,
- daně slouží k financování veřejných potřeb a daňový systém nemá být současně nástrojem sociální politiky

Podle institutu A. de Trocquevilla je rovná daň v úplné nebo částečné podobě zavedena ve 33 zemích světa. Institut prováděl porovnání růstu HDP v zemích s rovnou daní a bez ní a zjistil, že v zemích s rovnou daní je růst asi dvakrát rychlejší.

4.2 Klíčové aspekty rovné daně¹⁶

- „Rovná daň kompletně nahrazuje zákon o dani z příjmu. Žádný jednotlivec, domácnost ani firma nemusí při svém ekonomickém rozhodování zvažovat složitost daní. Daňový systém rovné daně je navržen čistě za účelem získání rozpočtových příjmů, a nikoliv k sociální manipulaci s jednotlivci či firmami.
- Rovná daň podporuje investice, protože umožňuje 100 procentní odpis ihned v prvním roce pořízení investice.
- Rovná daň nemá diskriminační charakter – s každým jednotlivcem, domácností i firmou zachází naprosto stejně. V tomto ohledu je spravedlivá. Rovná daň podporuje individuální ekonomickou svobodu. Rovná daň netrestá úspěch.

---

¹⁶ Rabushka, A. Rovná daň. In *Rovná daň. Sborník 7/2001*. Praha: CEP, 2001. s. 81.

- Rovná daň znamená zjednodušení daňového systému. Je naprosto transparentní. Vše, co poplatník potřebuje k pochopení daně vědět, je obsaženo ve dvou formulářích pro osobní daň a daň z podnikání.
- Rovná daň podporuje ekonomický růst. Vědecké studie se shodují, že nízká rovná daň by v zemích, kde dnes mají progresivní daňovou stupnici, přispěla k vyššímu růstu.
- Rovná daň je administrativně jednoduchá. Příjmy z podnikání jsou zdaněny souhrnně u zdroje a příjmy z mezd jsou strženy zaměstnavatelem a odvedeny vládě přímo.
- Rovná daň zvyšuje motivaci jednotlivců k práci, úsporám a investicím a k přebírání podnikatelského rizika. Sazba rovné daně je nižší než horní sazba v systému progresivního zdanění.
- Rovná daň eliminuje politický lobbying zájmových skupin."

4.3 Obecně rozšířená tvrzení o rovné dani¹⁷

4.3.1 Rovná daň zavádí stejnou sazbu pro daň z příjmu i pro daň z přidané hodnoty

Toto tvrzení může být pravdivé, ale pouze v některých modelech rovné daně. Tzv. „pravá rovná daň“ (anglicky „true flat tax“) opravdu znamená jednu stejnou sazbu daně pro zdanění příjmů fyzických i právnických osob a jednu stejně vysokou sazbu DPH. Tento model funguje např. na Slovensku (19 %). Jinou rozšířenější možností je zavedení rovné sazby pouze na příjmy (systém „single-rate income tax“), zatímco DPH má jinou hodnotu. Příkladem je Estonsko, které v roce 1994 jako první evropská země implementovalo rovnou daň z příjmu ve výši 26 % s tím, že tato sazba postupně klesá. Velmi častý je také systém dvou rovných sazeb, kdy je příjem fyzických osob („personal income“) zdaněn jednou rovnou sazbou a pro příjem právnických osob („corporate income“) existuje jiná, většinou vyšší sazba. Typickými příklady jsou Rusko a Ukrajina, které zdaňují příjem fyzických osob rovnou sazbou 13 %. Pro příjem právnických osob platí vyšší sazby (v Rusku je to 24 % a na Ukrajině 25%). Do budoucna vlády počítají s postupným snižováním daně z příjmů právnických osob, takže se dá očekávat kompletní zavedení rovné daně. A jak je to v ČR? Daň z příjmů fyzických osob činí 15 % a pro zdanění příjmu právnických osob platí vyšší sazba ve výši 21 %.

¹⁷ poznatky v této kapitole jsou čerpány z dokumentu dostupného na <http://lvisingr.czweb.org/>

4.3.2 Rovná daň je výhodná pouze pro bohaté a znamená zvýšení daní pro chudé

To opět může a nemusí být pravda. Záleží na nastavení daňového systému. Ten totiž nesestává jen ze sazby daně, ale také z výše nezdanitelného příjmu. Toto tvrzení je oblíbeným argumentem ČSSD proti rovné dani ve výši 15 %. Uvádí, že 89 % poplatníků platilo nižší daň než 15 %, takže rovná daň je výhodná pouze pro zbylých 11 % nejbohatších. Ovšem ČSSD pominula to, že ODS kromě srovnání daňových sazeb mohutně zvýší nezdanitelný příjem neboli základní odečitatelné položky. Výsledek bude samozřejmě ten, že lidé s nízkými příjmy na takové daňové reformě významně vydělají. Lidé s nejnižšími příjmy nebudou platit vůbec žádné daně, případně dokonce ještě od státu peníze dostanou, což má zařadit systém tzv. státem zaručeného příjmu.

4.3.3 Rovná daň je experiment zavedený v zaostalých a rozvojových zemích

Pokud předchozí dvě tvrzení mohou a nemusejí být pravdivá, tak toto tvrzení je zaručeně nepravdivé. Těžko se dá hovořit o experimentu, když jsou různé modely rovné daně (viz výše) zavedeny v přibližně 60 státech celého světa. V Evropě je to především Slovensko, Litva, Lotyšsko, Estonsko, Bulharsko, Rumunsko, Srbsko, Ukrajina a Rusko a nově také ČR. Rovnou daň má také Lichtenštejnsko a britské ostrovy Guernsey a Jersey. Z mimoevropských zemí je třeba na prvním místě jmenovat Hongkong, který používá rovnou daň přes šedesát let, dále lze zmínit Gruzii, Egypt, Chile a Libanon. Rovná daň je zavedena také v pěti státech USA (Illinois, Indiana, Massachusetts, Michigan a Pennsylvania) a rovněž v kanadské provincii Alberta. A naprosto určitě není tématem výhradně pravicových stran, protože se jí zabývají např. španělstí socialisté. Spor už vlastně není ani tak o to, jestli rovnou daň zavést, ale spíše o tom, kdy, v jaké formě a v jaké výši ji zavést. Jisté je, že rovná daň je na postupu a každým dnem se potvrzuje, že jde o velmi efektivní daňový systém.

5 Pozitiva a negativa rovné daně

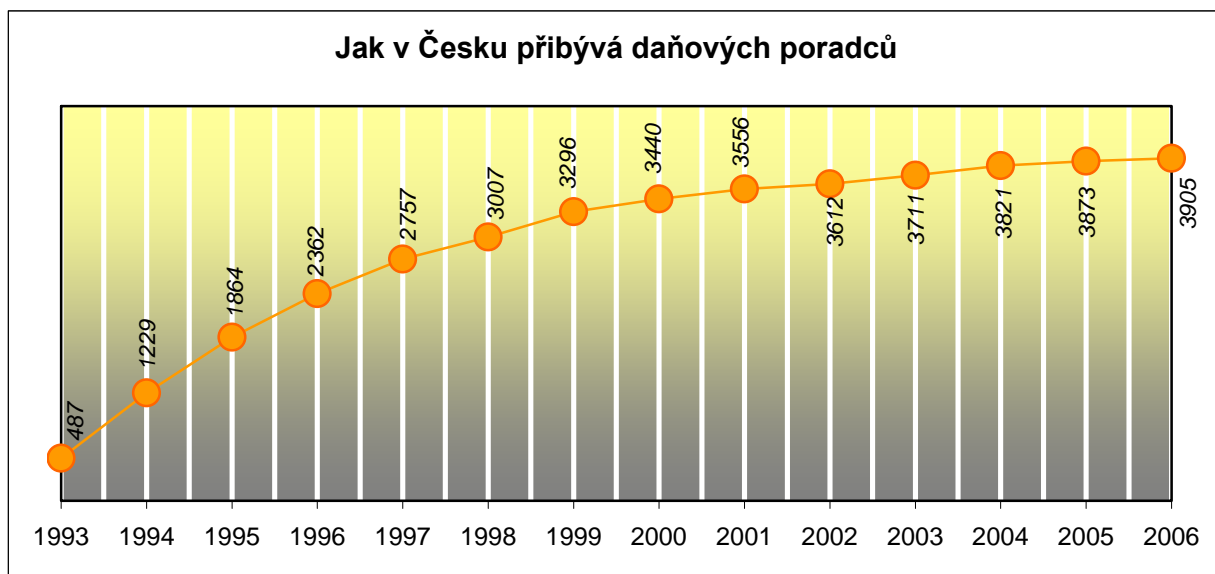
V následujících dvou kapitolách jsou uvedeny jak názory příznivců rovné daně, tak i odpůrců rovné daně. Ke každému argumentu lze uvést podložené ekonomické zdůvodnění.

5.1 Argumenty příznivců rovné daně

5.1.1 Zjednodušení daňového přiznání, snížení administrativy

Většina lidí souhlasí s tím, že daňové přiznání je příliš složité. Poplatník ve většině případů není schopen sám daňové přiznání vyplnit a je nucen si najímat drahé daňové poradce. V grafu níže uvádím, jak se vyvíjel počet daňových poradců v České republice v letech 1993 až 2006. Z grafu je patrné, že se jejich počet neustále zvyšoval. To by se mělo se zavedením rovné daně diametrálně změnit. Pro rovnou daň také hovoří to, že máme podle tvrzení ODS jednu z nejdražších administrativ ze zemí OECD. ODS také navrhuje vznik jednoho úřadu pro výběr daní, cel i sociálního pojištění. Podnikatelé by pak nemuseli obíhat několik míst a stát by ušetřil, protože se činnost těchto úřadů částečně překrývá.

Graf 3: Jak v Česku přibývá daňových poradců

Pramen: Komora daňových poradců, vlastní zpracování

Z grafu 3 je velmi jasně patrné, že v Česku daňových poradců rok od roku přibývá a to stejnoměrným tempem.

Dále uvádím, jak by mělo vypadat zjednodušené daňové přiznání pro rovnou daň. Místo dnešních obsáhlých formulářů by stačilo vyplnit pouze jednu stránku, viz níže.

Tabulka 14: Podoba daňového přiznání pro rovnou daň

DAŇOVÉ PŘIZNÁNÍ – ROVNÁ DAŇ OSOBNÍ – ROK 2009		
Jméno	Příjmení	Rodné číslo
Adresa		
1. hrubý příjem		
2. základ rovné daně		
3. počet dětí		
4. nezdánitelné minimum		
5. zdanitelný příjem (řádek 2 minus řádek 4, pokud je rozdíl kladný, jinak nula)		
6. daň (řádek 5 krát 15 procent)		
7. již odvedená daň (na zálohách)		
8. dlužná daň (řádek 6 minus řádek 5, pokud je rozdíl kladný, jinak nula)		
9. daň k vrácení (řádek 7 minus řádek 6, pokud je kladný, jinak nula)		

Pramen: RABUSHKA, A. Rovná daň. In *Rovná daň. Sborník textů č. 7/2001*. 1. vydání Praha: CEP, 2001. Část B Doplňkový text. s. 75.

5.1.2 Jednoduchost

Rovná daň zjednoduší daňové systémy opravdu neobvyklou měrou. Například daňové zákony USA jsou velmi složité (obsahují v současnosti přes 9 milionů slov, jsou plné děr, odpočtů a výjimek), což činí výběr daní složitý a neefektivní. Navíc platba daní se zbytečně prodražuje i plátcům, protože např. najímání daňových poradců zvyšuje jejich náklady. To vše společně svazuje ekonomický růst. Příznivci rovné daně uvádějí, že rovná daň podpoří ekonomický růst (a z vyššího HDP budou vyšší daně). Kromě toho jednoduchost a průhlednost rovné daně donutí část firem opustit „šedou zónu“ a přihlásit se k placení daní (za první rok po zavedení true flat tax na Slovensku se zvýšil počet plátců z řad firem o 15%). The Economist poukazuje na možnost usnadnění „daňového života“ Spojených států. Podle jejich propočtů by se počet zaslaných daňových hlášení a formulářů snížil v USA z dnešních 130 milionů na 8 milionů. Daniel J. Mitchell uvádí ve svém textu *A Brief Guide to the Flat*

Tax, že stávající daňový systém v USA pracuje s 893 komplexními formuláři, kdežto zavedení rovné by znamenalo pro poplatníka práci s pouhými dvěma hláškami.¹⁸

5.1.3 Spravedlnost

Příjmy bohatých i chudých občanů budou zdaňovány stejnou sazbou, což by mělo vést k větší spravedlnosti ve výběru daní.

5.1.4 Odstranění dvojího zdanění

V souvislosti s rovnou daní upozorňují její obhájci na to, že rovná daň je zároveň nejlepší metodou k odstranění dvojího zdanění. To je vlastně další podpůrný argument v úvahách, proč je rovná daň spravedlivější. Odstranění dvojího zdanění je důležité pro každého, kdo má příjmy z úspor, firemních podílů apod. Kromě toho by zmizely všechny daně z nemovitostí, daně z převodu nemovitostí a dědické daně.

5.1.5 Zrušení majetkových daní

Navazuje na předchozí bod. Zrušení daní z nemovitostí, daní z převodu nemovitostí a dědických daní by zabránilo dvojímu zdanění. Majetkové daně mnoho ekonomů považuje za neetické, protože zdanění majetku není realizováno přímo u zdroje příjmu.

5.1.6 Zvýšení celkových daňových příjmů státu

Obhájci rovné daně tvrdí, že se po zavedení rovné daně zvýší celkové daňové příjmy státu, zejména v důsledku zjednodušení daňového systému. Tvrdí, že nejziskovější společnosti a nejbohatší jedinci využívají nepřehlednosti daňových systémů ke krácení daně (což je pravděpodobné). Například v Ruské federaci se zvýšil výnos z daně z příjmů fyzických osob o 25,2 % v prvním roce, dále o 24,6 % ve druhém roce a o dalších 15,2 % ve třetím roce po zavedení rovné daně (počet plátců zůstal přitom stejný).¹⁹

5.1.7 Omezení daňových úniků

Čím je nepřehlednější daňový systém, tím je jednodušší se placení daní vyhybat. To by měl zjednodušený systém rovné daně podstatně zmírnit či úplně vymýtit.

---

¹⁸ <http://www.heritage.org/>

¹⁹ Zapletal, J. *Vše o rovné dani* (online) dostupné na http://en.wikipedia.org/wiki/Flat_tax

5.1.8 Přilákání subjektů ke zdanění

Česká republika se díky menší míře zdanění může stát lukrativní lokalitou pro velké množství zahraničních investorů. Cizím firmám i bohatým jednotlivcům by se mohlo vyplácet zdaňování v Česku, což by mimo jiné mohlo pomoci významně zvýšit daňové příjmy do státního rozpočtu.

5.2 Argumenty odpůrců rovné daně

5.2.1 Rovná daň nebyla ve vyspělých zemích plošně přijata

Profesor Jan Švejnar se na otázku „Co si myslíte o rovné dani?“ Vyjádřil takto: „*Plošně zatím nebyla skoro nikde ve vyspělých zemích přijata. Zvýhodňuje bohaté a ubírá středním a chudším vrstvám obyvatelstva. Jsem pro určitou progresi, kdy lidé s vyššími příjmy budou státu na daních odvádět víc než lidé s průměrnými a nízkými příjmy. Pokud daňová progresse není přehnaná, je to ekonomicky i eticky správné a není náhodou, že je to evropský standard.*“²⁰

5.2.2 Znevýhodnění sociálně slabších občanů

V poslední době se v médiích objevilo mnoho článků o rovné dani. Mnozí autoři vyslovovali obavu, že rovná daň je jen pro bohaté a v neprospěch chudých. Zdena Balcerová v HN píše "*Rovná daň by obnášela i zrušení řady nezdanitelných položek, jako částka za studující děti nebo stavební a penzijní spoření. Taková opatření by nejvíce postihla lidi s nízkými příjmy.*"

Opak je pravdou - většinu velkých odečitatelných položek uplatňují nikoliv chudí, ale bohatí. Ti o možnost velkorysých úlev přijdou, kompenzací jim však bude jednotná nízká sazba 15 %. Ti bohatí, kteří však nevyužívají např. možnosti odečíst si z daňového základu objem úroků z hypotéky, na rovné dani určitě vydělají.

5.2.3 Omezení poskytování darů na charitativní účely

Toto tvrzení je sporné, záleží na tom, v jaké míře byli daňoví poplatníci motivováni k darům tím, že si dar mohou odečíst nebo zda by dar poskytli i v případě, že by dary nepatřily mezi odčitatelné položky.

---

²⁰ Dostupné na <http://blog.aktualne.centrum.cz/utf/blogy/jan-svejnar.php>

5.2.4 Složitější daně pro nerezidenty

Daňovým nerezidentem nemusí být jenom cizinec. Většina z nerezidentů jsou však právě občané jiných zemí, kteří českým daním příliš nerozumějí. Daně pro ně tedy budou složitější než pro rezidenty. Základní slevu na poplatníka si budou moci uplatnit pouze prostřednictvím daňového přiznání (tedy ne přes mzdovou evidenci jako tomu bylo dosud). To bude administrativně náročnější nejen pro nerezidenty samotné, ale i pro finanční úřady, jimž se zvýší počet lidí podávajících přiznání k dani z příjmů fyzických osob.²¹

5.2.5 Menší úspory na hypotékách

Maximální roční odečitatelná položka úroků z hypotéky nebo stavebního spoření zůstává 300 tisíc korun. Mění se jen podmínky uplatnění odpočtu pro daňové nerezidenty. Výsledná daňová úspora při uplatnění této položky však bude při srovnání se současným stavem nižší vzhledem ke snížení daňové sazby. Člověk uspoří 15 %, zatímco dnes se úspora rovná až 32 % z částky odečítaných úroků.²²

5.2.6 Daňové přiznání pro firmy bude složitější

Reforma měla daně snížit a především je zjednodušit. Jan Fischer z PricewaterhouseCoopers je přesvědčen, že se podařil spíš pravý opak "*Daňové přiznání pro firmy za rok 2008 dá určitě více práce než za rok 2007,*" říká. „*Nikoliv proto, že pravidla jsou nová a podnikatelé se je teprve musí naučit. Jsou prostě složitější. Nejde o sazby daní, ale právě o stanovení daňového základu. I renomovaní poradci ve výkladu některých paragrafů tápou a žádají ministerstvo financí o podrobné vysvětlení. Právě tady je složitost v sérii drobných detailů. Například až dosud bylo u nájmu z finančního leasingu možné započíst do nákladů sto procent ceny. Ted' se tam objevila povinnost počítat jen 99 procent.*“²³

6 Dopady zavedení rovné daně na občany

6.1 Aktuální situace v ČR

Do konce minulého roku (rok 2007) byla daň z příjmů fyzických osob progresivní a pohybovala se od 12 % do 32 % podle výše příjmů. Čím vyššího příjmu člověk dosáhl, tím platil vyšší daň. Navíc pro odvody sociálního a zdravotního pojištění nebyl stanoven žádný horní limit. Pokud tedy někdo vydělal milióny, musel z celé částky odvést pojistné na tato

²¹ Dostupné na http://ihned.cz/3-22952990-rovn%E1+da%F2-000000_d-fd

²² Dostupné na http://ihned.cz/3-22952990-rovn%E1+da%F2-000000_d-fd

²³ Dostupné na http://ihned.cz/3-22127790-rovn%E1+da%F2-000000_d-2e

pojištění. Od roku 2008 je stanovena daň z příjmů fyzických osob pro všechny bez ohledu na výši příjmů na 15 %, od roku 2009 by měla být dokonce 12,5 %. Díky této změně, alespoň to tak vypadá, by na tom měli být všichni stejně bez rozdílů příjmů, ale je tomu skutečně tak?

6.1.1 S novým rokem vše jinak

Změnou, kterou poprvé zaznamenají zaměstnanci v únoru 2008 na výplatní pásce za měsíc leden, bude zavedení jednotné daně z příjmů ve výši 15 procent ze superhrubé mzdy. Dojde tedy ke snížení sazby daně, již nebude uplatňováno progresivní zdanění, ale na druhé straně se podstatně zvýší základ daně. Do konce minulého roku se daň z příjmů fyzických osob počítala z hrubé mzdy snížené o odvody sociálního a zdravotního pojištění placeného zaměstnancem, od roku 2008 došlo ke zvýšení základu daně. K hrubé mzdě se ještě připočte sociální a zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem za své zaměstnance (35 % z hrubé mzdy), a teprve z této částky se bude vypočítávat daň. Z toho vyplývá, že díky této změně ušetří na daních především osoby s vysokými příjmy. Osobám s nižšími příjmy ale pomohou slevy na dani, které výrazně vzrostly. Odborníci uvádějí, že i když je nově daň stanovena ve výši 15%, tak díky změněnému základu daně odpovídá výše daně zhruba 23 % reálného zdanění.

6.2 Výpočet daně z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob se vypočítává ze superhrubé mzdy. Novinkou je zavedení 15% rovné daně a zrušení dosavadních daňových pásem, včetně společného zdanění manželů. Poplatníci ale mohou uplatnit vyšší slevy na dani. OSVČ se týká zrušení minimální daně a daňová neuznatelnost pojistného.

Součástí vládního reformního balíčku (zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů) je zásadní novela, o daních z příjmů v platném znění zákona č. 586/1992, o daních z příjmů. Jednou z daňových oblastí, které zákon upravuje, je daň z příjmů fyzických osob.

Hlavní změny týkající se daně z příjmů fyzických osob

- výpočet daně z příjmů fyzických osob z tzv. superhrubé mzdy
- zavedení 15% rovné daně
- související zrušení společného zdanění manželů
- zvýšení slev na dani
- zavedení ročního stropu pro platbu sociálního a zdravotního pojištění

- daňová neuznatelnost pojistného u podnikatelů (osob samostatně výdělečně činných)
- zrušení minimální daně
- změna v danění autorských honorářů

Dosavadní čtyři daňová pásma a čtyři progresivní sazby daně z příjmů fyzických osob (12 %, 19 %, 25 % a 32 %) novela ruší a nahrazuje jedinou rovnou (tj. pro všechny příjmové skupiny stejnou) 15% daní (za zdaňovací období 2008). S účinností od 1. ledna 2009 daň ještě klesne, a to na 12,5 %. Z hlediska rovné daně si tedy pohorší nejnižší příjmová skupina (s dosavadním základem daně od 0 do 121 200 Kč), u níž daň vzroste z 12 na 15 %. V lednu 2009 již bude zvýšení představovat pouze půl procenta. Na druhou stranu by však u nižších příjmových skupin měly zvýšení daně z příjmů kompenzovat zvýšené slevy na dani na poplatníka. Vyšší příjmové kategorie si z hlediska daně z příjmů poměrně výrazně polepší, nejvíce pak dosavadní nejvyšší příjmová skupina se základem daně 331 200 Kč a více a současnou daňovou sazbou 32 %.

Základem pro výpočet daně z příjmů bude nadále tzv. superhrubá mzda, která v podstatě odpovídá dosavadním mzdovým nákladům zaměstnavatele na zaměstnance. Znamená to, že se daň bude vypočítávat z hrubých příjmů zvýšených o částku pojistného na sociální zabezpečení, o příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a o částku pojistného na všeobecné zdravotní pojištění.

Následující tabulky porovnávají situaci v roce 2007 a 2008. Nejprve uvádím přehled sociálního a zdravotního pojištění nutného pro další výpočty.

Tabulka 15: Sociální pojištění

Sociální pojištění na:	Organizace a malá organizace	Zaměstnanec	OSVČ	Osoba dobrovolně účastná důchodového pojištění
Nemocenské pojištění	3,3 %	1,1 %	(dobrovolně 4,4 %)	-
Důchodové pojištění	21,5 %	6,5 %	28 %	28 %
Státní politiku zaměstnanosti	1,2 %	0,4 %	1,6 %	-
Celkem	26 %	8 %	29,6 %	28 %

Pramen: <http://www.cssz.cz/>, vlastní úprava

Tabulka 16: Zdravotní a sociální pojištění odvádění zaměstnancem a zaměstnavatelem

Zdravotní a sociální pojištění odváděné zaměstnancem a zaměstnavatelem			
Pojištění	Zaměstnanec	Zaměstnavatel	Celkem
Zdravotní pojištění	4,5 %	9 %	13,5 %
Sociální pojištění	8 %	26 %	34 %
Celkem	12,5 %	35 %	47,5 %

Pramen: <http://www.cssz.cz/>, vlastní úprava

6.2.1 Výpočet čisté mzdy zaměstnance v roce 2007

V následující tabulce uvádím výpočet čisté mzdy zaměstnance za jeden měsíc v roce 2007. Předpokládejme, že zaměstnanec uplatňuje pouze základní slevu na dani na poplatníka, která činila v roce 2007 600 Kč za měsíc (ročně 7200 Kč). Hrubá mzda zaměstnance činí 20 000 Kč.

Tabulka 17: Výpočet čisté mzdy zaměstnance v roce 2007

Výpočet čisté mzdy zaměstnance v roce 2007	
Hrubá měsíční mzda	20 000 Kč
Zdravotní pojištění zaměstnanec	900 Kč
Sociální pojištění zaměstnanec	1 600 Kč
Zdravotní pojištění zaměstnavatel	1 800 Kč
Sociální pojištění zaměstnavatel	5 200 Kč
Základ daně	17 500 Kč
Sleva na dani	600 Kč
Daň z příjmů	2 018 Kč
Čistá mzda	15 482 Kč
Mzdové náklady zaměstnavatele	27 000 Kč
Státu odvedeno celkem	11 518 Kč

Pramen: Vlastní výpočty a zpracování

V případě, že by zaměstnanec s hrubou mzdou 20 000 Kč uplatnil v roce 2007 například ještě slevu na jedno dítě, bude jeho čistá mzda 15 982 Kč.

6.2.2 Výpočet čisté mzdy zaměstnance v roce 2008

V tabulce níže uvádím výpočet čisté mzdy zaměstnance za jeden měsíc v roce 2008. Předpokládejme, že zaměstnanec uplatňuje pouze základní slevu na dani na poplatníka, která činí v roce 2008 2070 Kč za měsíc (ročně 24 840 Kč). Hrubá mzda zaměstnance činí 20 000 Kč.

Tabulka 18: Výpočet čisté mzdy zaměstnance v roce 2008

Výpočet čisté mzdy zaměstnance v roce 2008	
Hrubá měsíční mzda	20 000 Kč
Superhrubá mzda	27 000 Kč
Částka na sociální a zdravotní pojištění	9 500 Kč
Sleva na dani	2 070 Kč
Daň z příjmu	1 980 Kč
Čistá mzda	15 520 Kč
Státu odvedeno celkem	11 480 Kč

Pramen: Vlastní výpočty a zpracování

V případě, že by zaměstnanec s hrubou mzdou 20 000 Kč uplatnil v roce 2008 ještě například slevu na jedno dítě, bude jeho čistá mzda 16 410 Kč.

Z porovnání tabulek 16 a 17 vyplývá, že zavedení rovné daně pro zaměstnance s hrubým příjmem 20 000 Kč bude znamenat ušetření 38 Kč. Z tohoto příkladu je patrné, že změna u poplatníka daně z příjmů fyzických osob není příliš patrná. Ale kdyby poplatník uplatnil v obou případech např. slevu na jedno dítě, bude rozdíl roků 2007 a 2008 už větší a to ušetřených 428 Kč.

Součástí reformního balíčku je však také zavedení ročního stropu pro platbu sociálního a zdravotního pojištění, a to jak pro zaměstnance, tak pro osobu samostatně výdělečně činnou. Nově nebude platbě podléhat částka přesahující 48 násobek průměrné mzdy.

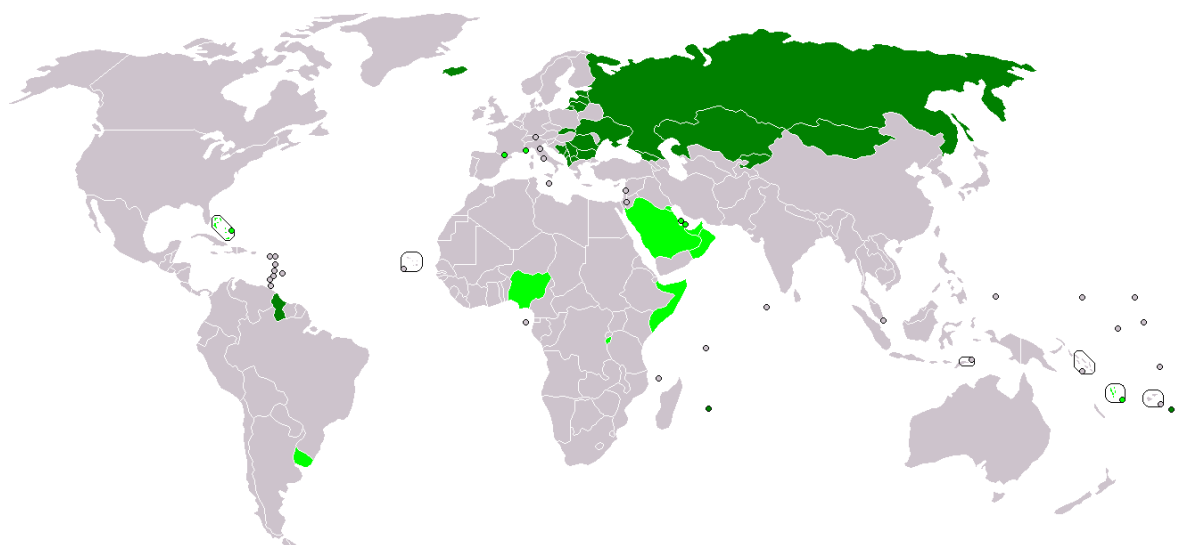
7 Rovná daň na Slovensku a jiných zemích

Rovná daň je dnes poměrně rozšířená v mnoha státech. V dnešní době zažívá velký návrat, je to zásluhou především zemí východní Evropy, kde se systém rovné daně podařilo velmi úspěšně aplikovat. Častým argumentem zavedení rovné daně v České republice, je právě její úspěch ve střední a východní Evropě. Ovšem musíme mít na zřeteli, že daňové systémy těchto zemí se velmi liší, stejně tak jako ekonomická situace a politické souvislosti v dané zemi, nelze tedy srovnávat nesrovnatelné.²⁴

Země se zavedenou rovnou daní: Albánie, Bulharsko, Estonsko, Georgie, Gruzie, Guernsey, Irák, Persey, Kazachstán, Kyrgistán, Litva, Lotyšsko, Makedonie, Mauritius, Mongolsko, Montenegro, Nový Zéland, Rumunsko, Rusko, Slovensko, Srbsko, Ukrajina.

²⁴ Zapletal, J. *Historie a současnost myšlenky rovné daně* dostupné na http://en.wikipedia.org/wiki/Flat_tax

Obrázek 1: Země se zavedenou rovnou daní

Pramen: http://en.wikipedia.org/wiki/Flat_tax

Tabulka 19: Vybrané státy se zavedenou rovnou daní

stát	Sazba DPFO	Sazba DPFO	Zavedení	DPH
Ukrajina	13 %	25 %	2004	20%
Rusko	13 %	24 %	2001	18%
Slovensko	19 %	19 %	2004	19%
Estonsko	22 %	24 %	2007	18%
Litva	24 %	15 %	2005	18%
Albánie	10 %	10 %	2008	20%
Lotyšsko	25 %	15 %	1995	18%
Rumunsko	16 %	16 %	2005	19%
Srbsko	14 %	10 %	2003	18%
Gruzie	12 %	20 %	2005	18%

Pramen: <http://cs.wikipedia.org/wiki/>, vlastní zpracování

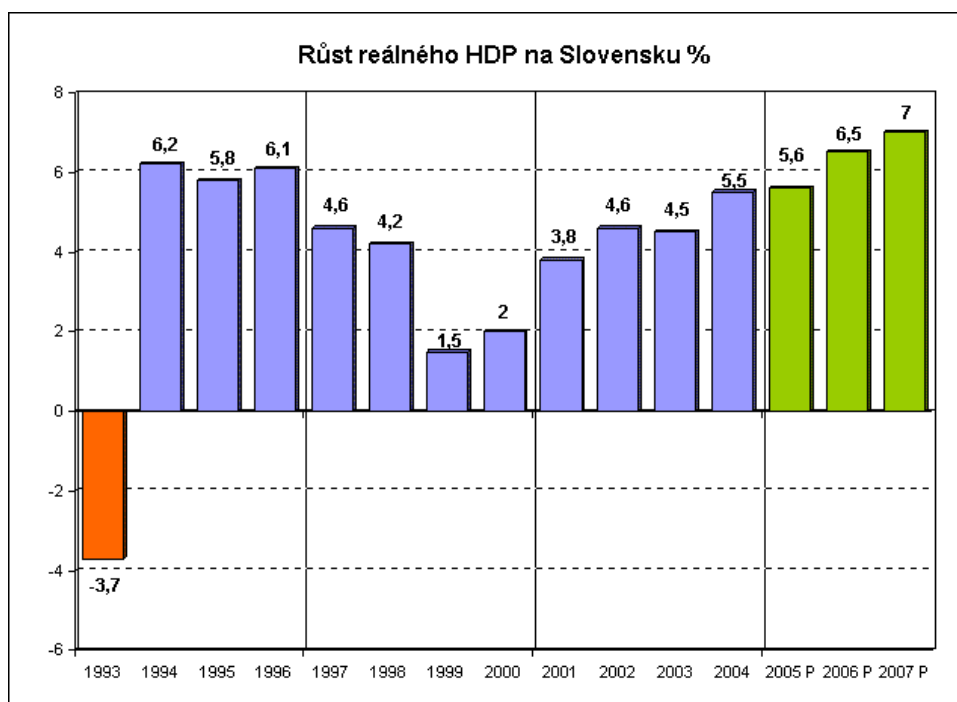
V tabulce číslo 21 je uvedeno několik států se zavedenou rovnou osobní daní, dále se podrobnou analýzou jejich daňového systému zabývat nebudeme.

7.1 Rovná daň na Slovensku

Zastánci zavedení rovné daně v České republice dávají obvykle za vzor Slovensko. Ze všech zemí, kde je rovná daň z příjmu fyzických osob zavedena, poskytuje jediné Slovensko příklad, jenž je relevantní pro zavedení rovné daně u nás. Nejen z historických důvodů, ale především pro to, že jediné Slovensko po pádu komunismu prošlo delším obdobím ekonomického rozvoje při planosti standardní progresivní daně, podobné té naší.

V grafu níže je vyneseno reálný růst HDP od roku 1993. Čísla do roku 2004 jsou skutečné přírůstky, tři údaje počínaje rokem 2005 představují předpovědi. Z grafu vyplývá několik zajímavých skutečností. Předně je vidět, že až dosud největší růst 6.2%, byl v roce 1994 za vlády Vladimíra Mečiara, jenž určitě nebyl ekonomickým liberálem. Ve volbách v září 1998 byl poražen a nastoupila vláda Mikuláše Dzurindy. Dále je patrné, že po výrazném zpomalení v letech 1999-2000 se podařilo vrátit růst na slušnou úroveň 4.5% a to ještě před ekonomickou reformou, jejíž součástí bylo zavedení rovné daně. Ivan Mikloš, architekt slovenských ekonomických reform, v rozhovoru pro HN 27. 4. 2005 na otázku, jaký vliv mělo zavedení rovné daně na hospodářský růst, odpověděl „Myslím, že efekt rovné daně na hospodářský růst se neprojevuje hned. Je rozložen v čase.“ a připomněl, že za dalším zvýšením růstu „jsou i jiné reformy, nyní i dřívější. Pomohlo i celkové zlepšení podnikatelského prostředí a vstup do EU.“

Graf 4: Růst reálného HDP na Slovensku %

Pramen: <http://www.euroekonom.cz>

Rovná daň byla na Slovensku zavedena 1. 1. 2004.

V současné době se na Slovensku uplatňují následující daně: daň z příjmů, z přidané hodnoty, z motorových vozidel, daň z nemovitostí a ostatní místní daně a daň spotřební. Sazby daně z příjmů i základní sazba daně z přidané hodnoty jsou nastaveny na 19 %. Snížená sazba ve výši 10 % se v rámci daně z přidané hodnoty uplatňuje na farmaceutické

výrobky, knihy, některé hygienické výrobky a zdravotní pomůcky. Před dvěma lety (2006) byla zcela zrušena daň dědická, daň darovací a od roku 2005 i daň z převodu nemovitostí. Zdaňovacím obdobím je na Slovensku kalendářní rok nebo hospodářský rok. U fyzické osoby, která má příjmy z podnikání, je zdaňovacím obdobím kalendářní rok. U vybraných druhů příjmů se uplatňuje i 19% srážková daň.

Co vše je osvobozeno

Stejně jako u nás se nemusí platit daň z prodeje bytů, pokud v něm osoba trvale žije dva roky před prodejem, ani z prodeje ostatních nemovitostí po splnění časové lhůty pěti let. Osvobozeny jsou i příjmy z prodeje movitých věcí a sociální dávky a příspěvky. Předmětem daně nejsou ani podíly na zisku vyplacené obchodní společnostmi nebo družstvem ze zisku po zdanění. Na Slovensku tedy nepodléhají zdanění vyplacené dividendy. Z hlediska právnických osob to je výhodné třeba u holdingových společností nebo u firem, které disponují velkým množstvím obchodních podílů ve společnostech vyplácejících dividendy. Z hlediska fyzických osob jde o odstranění dvojího zdanění zisků na cestě k vlastníkům společnosti. V Česku jsou dividendy zdaněny 15 % srážkovou daní.

Daň z přidané hodnoty

Principy daně z přidané hodnoty jsou na Slovensku obdobné jako v ostatních evropských státech. Předmětem daně není prodej podniku nebo jeho části a vklad podniku plátcem, dále emise cenných papírů emitentem, postoupení pohledávky a dosažení úroku z bankovního účtu u nebankovního subjektu. Registrační povinnost k DPH vzniká osobě, která v předcházejících maximálně dvanácti po sobě jdoucích kalendářních měsících dosáhla obrátu 1,5 mil. Sk. U služeb reverse-charge, tedy u poskytování či převodu různých služeb přes hranice, například autorských práv, průmyslových práv, reklamních služeb nebo nájmu movité věci bez použití dopravního prostředku, neváže slovenský zákon o DPH přesun místa plnění na skutečnost, zda je příjemce služby registrován k DPH v jiné členské zemi. Stačí, že příjemce v jiné zemi podniká.

Ostatní daně

Mezi další daně, které jsou na Slovensku vybírány, patří spotřební daně, daň z motorových vozidel (dříve silniční daň) a místní daně. Daň z nemovitostí se od roku 2004 řadí mezi místní daně a zahrnuje daň z pozemků, staveb a z bytů. Obce tak získaly možnost

ovlivňovat výši daně z nemovitostí na svém území, což v praxi může vést ke konkurenci mezi obcemi ve snaze přilákat do regionu podnikatele.²⁵

7.2 Výhody Slovenska

Daňový systém Slovenské republiky neřadí tento stát přímo mezi daňové ráje, ale rozhodně mezi členské státy EU s jednou z nejnižších daňových sazeb. V porovnání s ostatními evropskými státy přesto nabízí několik zajímavých výhod. Mezi základní výhodu patří skutečnost, že slovenská daňová legislativa je o poznání jednodušší než v okolních státech. Sazba daně z příjmů ve výši 19 % je konkurenceschopná s ostatními zeměmi střední a východní Evropy a nižší než v západní Evropě. Navíc Slovensko nezdaňuje vyplacené podíly na zisku a dividendy jak právnickým osobám, tak i pro osoby fyzické. Mezi výhody v oblasti daně z příjmů lze zařadit možnost využít úvěrové financování bez nutnosti sledovat kritéria nízké kapitalizace. Slovensko nezdaňuje dědictví, darování ani převod nemovitostí. Zvláště neexistence této poslední daně je v Evropě výjimečná. Naopak Česko má oproti Slovensku výhodu například v zavedení osvobození zisků z prodeje majetkových účastí pro právnické osoby. Podnikání v Česku může být zajímavé i pro slovenské obchodníky s uměním. V tuzemsku totiž obchod s uměním podléhá snížené sazbě daně z přidané hodnoty, zatímco na Slovensku je zařazen do sazby základní.²⁶

7.3 Daň z příjmu fyzických osob

Čistou mzdu počítáme v letech 2003 a 2005 u průměrné mzdy, která na Slovensku činila měsíčně přibližně 15 000 SK, u podprůměrné mzdy ve výši 11 000 SK a u nadprůměrné mzdy ve výši 27 000 SK.

7.3.1 Výpočet čisté mzdy v roce 2003

Tabulka 20: Výpočet čisté mzdy v roce 2003

Sazby daně z příjmů fyzických osob na Slovensku	
Příjem	Mezní sazba daně*
Do 90 000 SK	10 %
90 000 - 180 000 SK	20 %
180 000 - 396 000 SK	28 %
396 000 - 564 000 SK	35 %
564 000 SK a více	38 %

* Sazba daně pro příjmy převyšující spodní hranici pásma.

Pramen: vlastní zpracování, Daňové zákony 2007 - úplné znenia (slovenská verze)

²⁵ Poznatzky v této kapitole čerpané z článku Ingeduld, J. Ráj možná ne, oáza jistě. *Ekonom.* 2008, č. 11, s. 70

²⁶ Poznatzky v této kapitole čerpané z článku Ingeduld, J. Ráj možná ne, oáza jistě. *Ekonom.* 2008, č. 11, s. 71

Pojistné celkem - 12,8 %

Z toho:

- Důchodové pojištění - 6,4 %
- Nemocenské pojištění - 1,4 %
- Pojištění nezaměstnanosti - 1,0 %
- Zdravotní pojištění - 4,0 %

Nezdanitelné položky

- Základní nezdanitelná položka na poplatníka - 38 760 SK
- Na nepracující manželku (manžela) - 12 000 SK
- Na každé dítě - 16 800 SK

Tabulka 21: Příklad zdanění příjmů před zavedením rovné daně na Slovensku

Příklad zdanění příjmů před zavedením rovné daně na Slovensku				
	svobodný, bezdětný			nepracující manželka a dvě děti
Hrubá mzda (roční)	132 000 SK	180 000 SK	324 000 SK	180 000 SK
Pojistné	16 896 SK	23 040 SK	41 472 SK	23 040 SK
Daň z příjmů	7 635 SK	14 840 SK	44 855 SK	7 260 SK
Čistá mzda	107 469 SK	142 120 SK	237 673 SK	149 700 SK
Čistá mzda (v %)	81,40%	79,00%	73,40%	83,20%

Pramen: <http://www.mesec.cz/clanky/rovna-dan-slovenska-praxe/>

7.3.2 Výpočet čisté mzdy v roce 2005

Sazba daně z příjmů fyzických osob - 19,0 %

Pojistné celkem - 13,4 %

Z toho:

- Důchodové pojištění - 7,0 %
- Nemocenské pojištění - 1,4 %
- Pojištění nezaměstnanosti - 1,0 %
- Zdravotní pojištění - 4,0 %

Nezdanitelné položky

- Základní nezdanitelná položka na poplatníka - 87 936 SK
- Na nepracující manželku (manžela) - 87 936 SK

Daňový bonus

Od výsledné daně se odečítá částka závislé dle počtu dětí

- Daňový bonus na jedno dítě - 4 800 SK
- Daňový bonus na dvě děti - 9 600 SK
- Daňový bonus na tři děti - 14 400 SK
- Daňový bonus na čtyři děti - 19 200 SK

Tabulka 22: Příklad zdanění příjmů po zavedení rovné daně na Slovensku

Příklad zdanění příjmů po zavedení rovné daně na Slovensku				
	svobodný, bezdětný			nepracující manželka a dvě děti
Hrubá mzda (roční)	132 000 SK	180 000 SK	324 000 SK	180 000 SK
Pojistné	17 688 SK	24 120 SK	42 395 SK	24 120 SK
Daň z příjmů	5 011 SK	12 909 SK	36 797 SK	- 9 600 SK (daňový bonus)
Čistá mzda	109 301 SK	142 971 SK	244 808 SK	165 480 SK
Čistá mzda (v %)	82,80%	79,40%	75,60%	91,90%

Pramen: <http://www.mesec.cz/clanky/rovna-dan-slovenska-praxe/>

Z tabulky 23 a 24 vyplývá, že na daňové reformě na Slovensku vydělaly všechny příjmové skupiny obyvatelstva. Nejvíce potom vícečlenné rodiny (díky daňovým bonusům na děti) a občané s vysoce nadprůměrnými příjmy. Občan s podprůměrným měsíčním příjmem ve výši 11 000 SK (jehož celý příjem byl v roce 2003 zdaněn 10% sazbou daně z příjmů) má čistou mzdou za celý rok o 1 832 SK vyšší po zavedení rovné daně ve výši 19 %. Je to způsobeno zavedením vyšší základní nezdanitelné položky na poplatníka.

7.4 Daň z příjmů právnických osob

Sazba daně z příjmu právnických osob na Slovensku klesá od roku 2000, kdy činila 29 %. V roce 2002 byla snížena na 25 % a od zavedení rovné daně v roce 2004 činí sazba daně z příjmů právnických osob 19 %.

Z členských zemí OECD je nižší sazba pro právnické osoby pouze v Irsku (12,5 %), Maďarsku (16 %) a na Islandu (18 %). Nižší sazba daně z příjmů právnických osob

se na Slovensku projevila v přílivu zahraničních investic a vytvořením nových pracovních míst, o čemž svědčí postupné snižování nezaměstnanosti.

7.5 Daň z přidané hodnoty

Zavedení rovné daně u DPH zvýšilo ceny zboží a služeb, zvýšení však nakonec nebylo tak výrazné, jak někteří ekonomové očekávali. Sazba daně z přidané hodnoty, na rozdíl od sazby daně z příjmů právnických osob, byla na Slovensku vždy vyšší než v Česku.

V roce 2000 činila základní sazba DPH v Česku 22 %, na Slovensku 23 %, snížená sazba daně činila v Česku 5 %, na Slovensku 10 %. V roce 2003 se zvýšila na Slovensku snížená sazba daně na 14 % (v Česku zůstaly sazby beze změny).

Rovná daň ve výši 19 % tedy znamenala snížení cen u zboží podléhajícího základní sazbě před reformou (23 %) a zdražení zboží a služeb podléhajících snížené sazbě před reformou (14 %). Zavedení rovné daně v průměru znamenalo zvýšení cen zboží a služeb.

Rok 2004 byl pro Slovensko dle vykázaných makroekonomických údajů úspěšný. Podařilo se snížit nezaměstnanost, reálná mzda vzrostla a hrubý domácí produkt vzrostl o 10 % oproti roku 2003. Dle Světové banky Slovensko v roce 2005 nabízelo 18. nejlepší podmínky k podnikání na světě (z členských zemí EU deváté nejlepší).

8 Dodatečné efekty zavedení rovné daně

Lze do budoucna očekávat, že zavedení rovné daně v České republice přinese dodatečné pozitivní efekty jak pro státní rozpočet, tak pro občany.

Mezi pozitivní efekty pro státní rozpočet lze řadit:

- Vyšší výnosy daní díky vyššímu ekonomickému růstu
- Dodatečný příjem z omezení daňových úniků
- Přímé administrativní úspory daňové správy

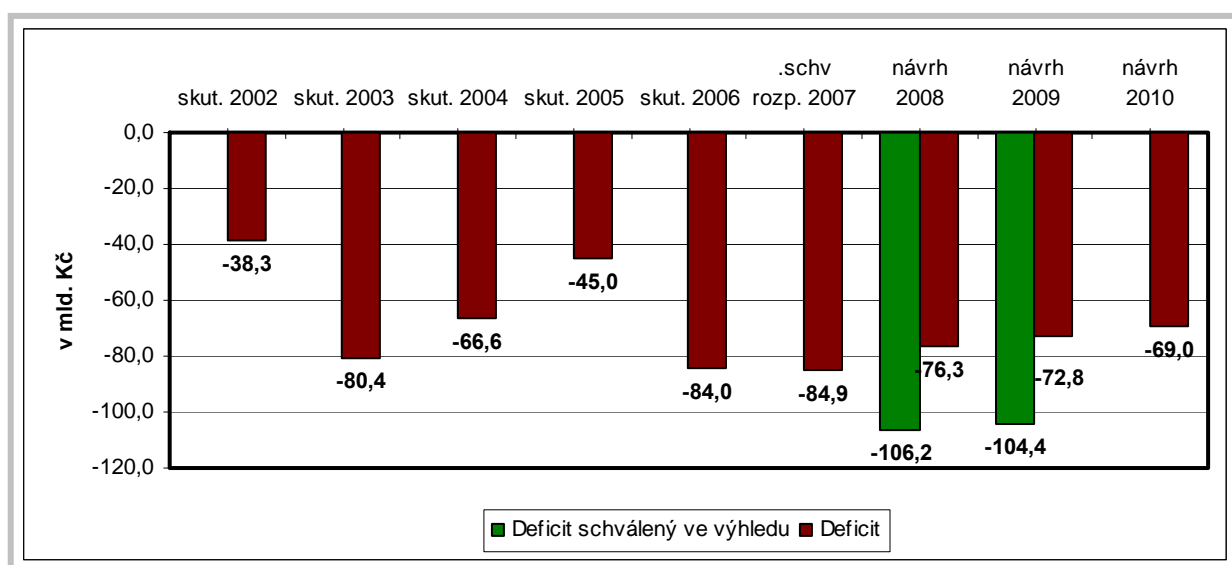
Navíc lze očekávat další efekty, které se neprojeví přímo ve státním rozpočtu, ale které pozitivně dopadnou na poplatníky samotné:

- Vyšší příjmy poplatníků díky vyššímu ekonomickému růstu
- Administrativní a časová úspora pro poplatníky

Nominální snížení daňových sazeb bohatším se neprojeví plně na jejich čistém příjmu. Dnešní vysoké daně se částečně promítají do cen produkce a vysoké hrubé mzdy do jisté míry kompenzují vysoké zdanění. Lze očekávat, že se ustálí nová rovnováha na trhu, kde nejvyšší hrubé mzdy a cenová hladina budou mít tendenci klesat.

Studie, které byly provedeny ve Spojených státech a kterými se zabývaly parlamentní výbory, v průměru kalkulují, že zavedení rovné daně by přispělo 0,7 % k ročnímu ekonomickému růstu. V grafu níže uvádím vývoj deficitu státního rozpočtu dle metodiky fiskálního cílení.

Graf 5: Vývoj deficitu státního rozpočtu 2002 až 2010

Pramen: Prezentace reforma veřejných financí 2007 - 2010

Z grafu 5 je patrné, že by se po reformních krocích v roce 2008 měl deficit státního rozpočtu postupně snižovat.

9 Závěr

Daňová politika je klíčovou součástí fiskální politiky, jejímž prostřednictvím stát ovlivňuje vývoj ekonomiky, především dynamiku jejího růstu a vývoj inflace. Nesprávnou daňovou politikou může stát napáchat spoustu škod, například deformovat tržní prostředí či utlumit podnikatelskou aktivitu.

Jednou ze základních politických výzev naší současnosti je zvýšit důvěru občanů v daňový systém. Současný daňový systém je komplikovaný, nepřehledný, nejednoznačný a velmi složitý. Veřejné finance jsou kritizovány ze všech stran. Změny, které přinesl rok 2008, by měly neuspokojivou situaci našich veřejných financí podstatně zlepšit. To slyšíme z médií velmi často, ale otázkou je, bude-li tomu skutečně tak.

Tématem, kterým se má bakalářská práce zabývala, je velice diskutovaná rovná daň. Rovná daň není žádnou novinkou, její myšlenka pochází již z 80 let 20 století. Rovná daň je koncept daňového systému s jedinou procentuální sazbou, která se vztahuje na všechny poplatníky bez ohledu na zdroj a velikost příjmů.

Cílem mé práce bylo zjistit, zda daňová reforma veřejných financí, která začala platit od 1. 1. 2008 bude pro Českou republiku přínosem. Byla provedena metoda srovnávací analýzy, kdy byly porovnány údaje daňového systému před reformou a údaje po zavedení rovné daně. Nejvíce jsem se zabývala daní z příjmů fyzických osob, protože pro celou řadu osob je právě tato daň synonymem pojmu daň. Z porovnání vyplynulo, že zavedení rovné daně je vcelku pozitivní pro většinu občanů. Zejména pak pro ty, kteří využívají celou řadu daňových slev a výjimek. Avšak tento stav je velmi přechodný, už dnes se debatuje o druhém kole reformy veřejných financí.

A jak by podle představ Ministerstva financí měl od roku 2010 vypadat systém výpočtu a vybírání daně z příjmů? Klíčová slova jsou: pevně nastavená konstrukce pro výpočet základu daně, vybírání všech daní od jedné osoby na jednom místě, daňová sazba jednotná pro firmy i fyzické osoby. Teze nového zákona o dani z příjmů – klíčového prvku druhého kola reformy veřejných financí – stále nejsou na světě. Na MF zatím zvažují dvě varianty. Jedna ponechává dnešní 15 procentní sazbu daně z příjmu a zároveň snižuje sociální pojištění z 12,5 % na 11,5 %. Druhá počítá se snížením sazby na 12,5 procenta a zvyšuje bonus na dítě.

Je otázkou, zda zavedení rovné daně v ČR přináší slibované zjednodušení daňového systému, podle všeho daňové přiznání na jeden list A4 bude ještě několik let velkou utopií.

Uvidíme, co nového přinese reformní balíček daňových zákonů, který chystá Ministerstvo financí. Nový zákon o daních z příjmů by měl platit od roku 2010.

10 Použitá literatura

- KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. 4. aktualiz. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2006. 279 s. ISBN 80-7357-205-2.
- KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie – úvod do problematiky*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2005. 111 s. ISBN 80-7357-092-0
- KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2003. 263 s. ISBN 80-86395-84-7.
- KUBÁTOVÁ, K., VÍTEK, L. *Daňová politika*. 1. vyd. Praha: CODEX, 1997. 259 s. ISBN 80-85963-23-X
- MARKOVÁ, H. *Daňové zákony 2007*. Praha: GRADA, 2006. 192 s. ISBN 978-80-247-2087-6
- MARKOVÁ, H. *Daňové zákony 2008 - úplná znění platná k 1. 1. 2008*. Praha: GRADA, 2007. 208 s. ISBN 978-80-247-2385-3
- MIKLOŠ, I. Rovná daň – daň budoucnosti. In *Daňová konkurence. Sborník textů č. 29/ 2004*. 1. vyd. Praha: CEP, 2004. Část A Texty ze semináře „Daňová reforma na Slovensku“. s. 11-16.
- RABUSHKA, A. Rovná daň. In *Rovná daň. Sborník textů č. 7/2001*. 1. vyd. Praha: CEP, 2001. Část B Doplňkový text. s. 67 – 81.
- SAMUELSON, P. *Ekonomie*. Praha: NS Svoboda, 1995. 1011 s. ISBN 80-205-0494-X
- ŠIROKÝ, J. *Daňová teorie s praktickou aplikací*. 1. vyd. C. H. Beck, 2003. 252 s. ISBN 80-7179-413-9
- Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v platném znění

Internetové zdroje

- GOLA, P. *Rovná daň: Slovenská praxe* [online] [cit. 2008-02-12] dostupné na [www: http://www.mesec.cz/clanky/rovna-dan-slovenska-praxe/](http://www.mesec.cz/clanky/rovna-dan-slovenska-praxe/)
- HALL, R. E., RABUSHKA, A. *The flat tax* [online] [cit. 2008-03-04] dostupné na [www: http://www.hoover.org/publications/books/flattax.html](http://www.hoover.org/publications/books/flattax.html)
- IHNED.cz. *Daně z příjmů pro zaměstnance* [online] [cit. 2008-01-14] dostupné na [www: http://ihned.cz/3-22952990-rovn%E1+da%F2-000000_d-fd](http://ihned.cz/3-22952990-rovn%E1+da%F2-000000_d-fd)

MINČIČ, L. *O podstatě rovné daně* [online] [cit. 2008-03-12] dostupné na www: <http://cepin.cz/cze/prednaska.php>

PODNIKATEL.cz. *Daň z příjmů fyzických osob* [online] [cit. 2008-02-01] dostupné na www: <http://reforma.podnikatel.cz/pd-fyzicke-osoby/>

PODNIKATELSKÝ PORTÁL. *Přehled základních daňových změn platných od 1. 1. 2008* [online] [cit. 2008-01-15] dostupné na www: <http://www.podnikatelskyportal.cz/kategorie/danove-zmeny-2008.html>

ŠVEJNAR, J. *Mé odpovědi na otázky Petra Pitharta* [online] [cit. 2008-03-22] dostupné na www: <http://blog.aktualne.centrum.cz/utf/blogy/jan-svejnar.php>

TLUSTÝ, J. *Modrá šance pro veřejné finance* [online] [cit. 2008-02-08] dostupné na www: http://www.ods.cz/docs/publikace/modra_sance-finance.pdf

VISINGR, L. *Skvělý návrat skutečně spravedlivého a efektivního daňového systému* [online] [cit. 2008-03-08] dostupné na www: <http://lvisingr.czweb.org/>

⟨<http://www.mfer.cz>⟩

⟨<http://www.euroskop.cz>⟩

⟨<http://www.cepin.cz>⟩

⟨<http://www.aktualne.cz>⟩

⟨<http://www.tlusty.cz>⟩

⟨<http://en.wikipedia.org>⟩

⟨<http://www.komora.cz>⟩

Časopisy

INGEDULD, J. Ráj možná ne, oáza jistě. *Ekonom.* 2008, č. 11, s. 71.

KOČÍ, P. Pižlání sociálního státu. *Ekonom.* 2007, č. 15, s. 18 – 24.

PEČINKOVÁ, I. Blahobyť po Česku. *Ekonom.* 2008, č. 10, s. 50 – 51.

PRAVEC, J., KOUDA, J. ODS proti výjimkám. *Ekonom.* 2008, č. 13, s. 10.

PRAVEC, J., PEČINKOVÁ, I. Boj o výjimky – druhé kolo reformy. *Ekonom.* 2008, č. 14, s. 32 – 37.

SVATOŠ, S., ZBOŽÍNKOVÁ M. Sazby historicky klesají. *Ekonom.* 2008, č. 14, s. 38 – 39.